

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Навчально-науковий Інститут сучасного мистецтва
Кафедра режисури та акторської майстерності
Імені народної артистки України Лариси Хоролець

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістр

на тему:

**«ТЕХНІКА ВИКЛАДАННЯ АЗІВ МАЙСТЕРНОСТІ АКТОРА ДЛЯ
РІЗНИМ ВІКОВИМ КАТЕГОРІЯМ»**

Виконав:

студент II курсу магістратури,
Група МСМ 12-23
спеціальності 026 «Сценічне мистецтво»
Шиманський Микита Олегович

Керівник:

Народний артист України, завідувач ка-
федри, професор кафедри режисури та
акторської майстерності імені народної
артистки Лариси Хоролець
Гирич Віктор Сергійович

Рецензент:

Професор, професор кафедри режисура
та акторської майстерності імені народ-
ної артистки Лариси Хоролець
Неволо Василь Висльович

Допустити до захисту

Протокол засідання кафедри

№ _____ від «_____» _____ 2024 р.

Завідувач кафедри

_____ проф. Гирич В. С.

Київ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ У НАВЧАННІ АКТОРСЬКІЙ МАЙСТЕРНОСТІ.....	7
1.1 Психологічні особливості дітей.....	8
1.2 Вікові етапи та їх вплив на навчальний процес.....	22
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКИ ТА ТЕХНІКИ ВИКЛАДАННЯ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ДЛЯ ДІТЕЙ.....	26
2.1 Ігрові методи навчання.....	26
2.2 Розвиток креативності та самооцінки.....	38
РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АКТОРСЬКІЙ МАЙСТЕРНОСТІ.....	59
3.1 Формування позитивного психологічного клімату.....	59
3.2 Робота з емоційною складовою.....	64
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ.....	89

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі акторська майстерність стає не тільки професійним напрямком, але й інструментом для всебічного розвитку дітей. Заняття акторською майстерністю допомагають розвивати такі важливі навички, як впевненість у собі, емоційну виразність, творче мислення, комунікацію та соціальні взаємодії. Особливо важливим є цей аспект у навчанні дітей, адже у період формування особистості вони потребують підтримки та умов для самовираження.

Ця тема, по-перше, не є повноцінно розкритою, особливо у часи, коли вивчення акторської майстерності несе за собою не лише ціль учня стати актором, а і загалом пізнати себе, відкритися, прокачати свою впевненість, фантазію, дикцію, риторику та багато інших навичок. Світ професій сьогодні необмежений, і всі ці навички допоможуть людині реалізуватися в її сфері діяльності. По-друге, важливо зрозуміти шлях того, як треба навчати сьогодні школярів майстерності актора, з урахуванням війни в нашій країні. Діти – це губка, яка всмоктує в себе все жахіття, що відбувається у зовнішньому світі і з часом це неодмінно відгукнеться у їхньому житті. Наша задача, як викладачів мистецтва, знайти шляхи, які допоможуть дітям на наших заняттях, забути про весь жах, який є у їхньому житті, а також дати їм змогу стати більш впевненими, хоробрими, креативними, інтелектуально розвиненішими, та мовно-оснащеними.

Актуальність теми викладання азів акторської майстерності для дітей сьогодні зростає ще більше у зв'язку з війною в Україні. Діти, як особливо вразлива частина суспільства, піддаються психологічним стресам та травмам, які можуть мати тривалі наслідки. Викладання акторської майстерності може стати не тільки шляхом творчого розвитку, але й засобом психологічної реабілітації, допомагаючи дітям впоратися зі страхами, тривожністю та стресом. Завдяки такій методиці, можна створити для дітей безпечний простір для емоційного самовираження та розвитку.

Об’єкт дослідження – об’єднання викладання акторської майстерності та психологічної підтримки дітей, а також пошук того, як можна допомогти дорослій людині у її бажанні займатися акторством.

Предмет дослідження – методи викладання акторської майстерності, адаптовані до потреб дітей різних вікових категорій, з урахуванням сучасних викликів, зокрема впливу війни на емоційний стан дітей.

Мета роботи передбачає виконання наступних завдань:

– Дослідити методи викладання акторської майстерності для дітей з урахуванням сучасних викликів, таких як війна та її вплив на психоемоційний стан учнів.

– Виявити значимість акторської майстерності як інструменту розвитку впевненості, креативності та комунікативних навичок у дітей різного віку.

– Проаналізувати методики, які дозволяють поєднувати навчання акторській майстерності та психологічну підтримку дітей, що переживають стресові ситуації.

– Ознайомитися з практиками, які допомагають дітям через театральну діяльність впоратися зі стресом, страхами та емоційними травмами.

– Довести ефективність запропонованих методів у розвитку емоційної стійкості та впевненості в собі серед дітей, особливо в умовах кризових ситуацій.

– Зафіксувати підходи до викладання акторської майстерності, які спрямовані на особистісний розвиток дитини та збереження її психоемоційної стабільності.

– Розробити рекомендації для викладачів, як створювати безпечне та підтримуюче середовище для розвитку дітей через театральну діяльність.

– Зберегти унікальні методики викладання, які поєднують творчий розвиток і психоемоційну підтримку, для майбутніх поколінь педагогів та митців.

Методика дослідження опирається на комплексний підхід до вивчення процесу викладання акторської майстерності дітям та дорослим, враховуючи

їхні вікові та психологічні особливості, що передбачає застосування таких методів: історіографічний, емпіричний, спостереження, аналіз та узагальнення.

Матеріал дослідження: У процесі дослідження використовувалися методи аналізу педагогічної літератури, спостереження за навчальними процесами в театральних студіях для дітей, опитування викладачів та батьків, а також методи психологічного тестування для оцінки емоційного стану дітей до і після занять.

Наукова новизна роботи. Робота є новаторською у тому, що вперше комплексно досліджує поєднання викладання акторської майстерності та психологічної підтримки для дітей у сучасних умовах війни. Результати можуть бути використані для адаптації сучасних педагогічних підходів у театральних студіях та освітніх закладах.

Практичне значення. Розроблені методики можуть бути використані викладачами театральних студій та шкіл для створення програм, які одночасно розвивають творчі здібності дітей та надають їм психологічну підтримку. Методики допоможуть створити для дітей безпечний простір, де вони зможуть вільно виражати свої емоції, розвивати впевненість у собі та адаптуватися до складних життєвих обставин.

Практичне значення. Робота полягає в тому, що результати дослідження можуть бути корисними для викладачів акторської майстерності, педагогів театральних студій та психологів, які працюють з дітьми та дорослими. Розроблені методики викладання допоможуть адаптувати навчальні підходи до учнів різних вікових категорій, з урахуванням їхніх психологічних особливостей і сучасних викликів, таких як вплив війни та стресових ситуацій. Для дитячих театральних студій ці методи дозволять інтегрувати психологічну підтримку в навчальний процес. Також матеріали дослідження можуть використовуватися психологами як частина терапевтичних практик, допомагаючи дітям і дорослим через театральну діяльність виражати емоції, долати стрес та травматичні переживання. Окрім цього, пропонувані методики можуть бути корисними для акторських курсів для дорослих, сприяючи розвитку особистісних навичок,

таких як дикція, впевненість і креативність, щоможуть бути цінними не лише у професійній діяльності акторів, а й у багатьох інших сферах життя. Загалом, робота має практичне значення для педагогів і мистецької спільноти, оскільки пропонує нові підходи до викладання акторської майстерності, особливо в умовах криз.

Публікації. За темою роботи опрацьовані наступні наукові статті:

- Викладання акторської майстерності в умовах сучасних викликів: нові підходи та стратегії // Театральна освіта: виклики і перспективи. Зб. наук. праць за матеріалами Міжнародної конференції, Київ, 15-16 квітня 2023. Київ: Нац. академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2023. – 210 с. (С. 45-48).

- Акторська майстерність у контексті психологічної підтримки дітей під час війни // Соціально-психологічні аспекти театральної освіти: нові виклики. Зб. наук. праць за матеріалами конференції, Львів, 10-11 березня 2023. Львів: Львівська національна музична академія, 2023. – 180 с. (С. 112-115).

Структура дипломної роботи зумовлена логікою розкриття теми, метою і завданням дослідження. Вона складається зі вступу, трьох розділів, які містять підрозділи, висновку, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи 80 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ У НВЧАННІ АКТОРСЬКІЙ МАЙСТЕРНОСТІ

1.1. Психологічні особливості дітей

Психологічні особливості дітей пройшли довгий шлях розвитку в науці та філософії, від простих уявлень про дитинство до глибоких наукових теорій про когнітивні та емоційні процеси. В античні часи діти розглядалися як «незавершені дорослі», які ще не досягли розумової та моральної зрілості. Філософи, такі як Арістотель, бачили дитинство як підготовчий період до дорослого життя, а не як унікальну стадію розвитку. У Середньовіччі ідея про дитинство також не мала значної цінності: діти сприймалися переважно як малі копії дорослих без особливих потреб у психологічному розвитку.

В епоху Просвітництва підхід до дитячої психіки почав змінюватися. Джон Локк ввів концепцію «*tabularasa*», стверджуючи, що діти народжуються без вроджених знань і що їхня свідомість формується через досвід і навчання. Жан-Жак Руссо зробив важливий внесок у розуміння дитинства, підкресливши, що воно є окремим і важливим етапом розвитку, із власними потребами та можливостями. У своїй праці «Еміль, або Про виховання» Руссо закликав педагогів враховувати специфіку дитячої психіки та створювати умови для природного розвитку дитини.

У ХІХ столітті дитяча психологія почала розвиватися як наука. Герберт Спенсер та Вільям Джеймс першими звернули увагу на те, як діти мислять і розвиваються, а Г. С. Холл систематизував підходи до вивчення дитячого розвитку, наголошуючи, що розвиток дитини повторює еволюційний процес людства. Це заклало основу для подальших емпіричних досліджень, спрямованих на розуміння вікових змін психіки.

На початку ХХ століття важливим кроком стало дослідження впливу дитячого досвіду на формування особистості. Зигмунд Фройд розробив психоаналітичну теорію, згідно з якою ранні переживання дитини визначають майбутні риси характеру. Він описав кілька стадій психосексуального розвитку, через які проходить кожна дитина, і пояснив, як взаємодія з оточенням впливає

на її психіку. Пізніше Жан Піаже запропонував теорію когнітивного розвитку, яка доводила, що діти мислять по-іншому, ніж дорослі. Він виділив чотири стадії розвитку мислення: сенсомоторну, передопераційну, стадію конкретних операцій і формальних операцій, кожна з яких характеризується певним рівнем когнітивних здібностей.

Лев Виготський розвинув ідею про те, що навчання й розвиток дитини нерозривно пов'язані із соціальною взаємодією. Він вважав, що діти здатні розвиватися швидше за умови підтримки з боку дорослих та однолітків. Його концепція зони найближчого розвитку стала основою для багатьох сучасних педагогічних підходів.

У сучасному світі дитяча психологія продовжує зосереджуватися на таких важливих аспектах, як емоційний інтелект та соціальна адаптація. Дослідження показують, що здатність дитини розпізнавати й керувати емоціями є ключовою навичкою для подальшого успіху в житті. Важливим аспектом стає також дослідження стресу й адаптації, оскільки діти стикаються з новими викликами, такими як соціальна ізоляція, військові конфлікти та вплив цифрових технологій. Педагоги та психологи активно розробляють методи для підтримки дітей у стресових ситуаціях, включаючи терапію через гру та театральні техніки.

Таким чином, розвиток уявлень про дитинство демонструє еволюцію від простих спостережень до глибоких наукових досліджень, що враховують емоційні, когнітивні та соціальні особливості дитини. Це сприяє створенню освітніх та виховних практик, що відповідають потребам кожного вікового періоду та забезпечують гармонійний розвиток дітей.

Емоційний розвиток дітей є одним з найважливіших аспектів, який впливає на їхні можливості в акторській майстерності. У різних вікових групах діти демонструють різні рівні емоційної зрілості, що суттєво впливає на їхню здатність виражати почуття на сцені. Наприклад, дошкільники часто проявляють свою емоційність через гру та фізичні дії. Вони можуть безпосередньо відображати свої почуття, такі як радість, сум або гнів, через міміку та жести, що є

важливими елементами акторської гри. У цьому контексті важливо зазначити, що емоційний вклад у виконання ролі є ключовим для створення вірогідних образів, що підтверджується дослідженнями таких науковців, як Биченко та Романюк.

Емоційний розвиток дітей варіюється залежно від їхнього віку. Наприклад, дошкільники перебувають на етапі, коли вони активно експериментують із своїми емоціями, що робить їх надзвичайно відкритими для навчання акторських технік. У цей період діти часто проявляють свої почуття безпосередньо, без страху чи самосвідомості. Вони можуть виявляти емоції через гру, що створює середовище, де діти можуть вільно експериментувати та виражати свої почуття. Цей етап розвитку є ідеальним для навчання основ акторської майстерності, оскільки діти можуть вчитися розуміти та використовувати свої емоції у творчості.

Якщо ж говорити про дітей молодшого шкільного віку, їхній емоційний розвиток переходить на новий рівень. На цьому етапі діти починають розуміти і аналізувати свої емоції. Вони можуть осмислено виражати свої почуття та, завдяки цьому, навчитися грати більш складні ролі. Дослідження показують, що діти, які мають добрі комунікативні навички, можуть краще справлятися з акторськими завданнями, оскільки вони можуть передавати свої емоції через міміку, інтонацію та жести. Це також підтверджується працями Гуцала, який зазначає, що важливість емоційного вираження в акторській майстерності зростає з віком.

Підлітки, у свою чергу, перебувають на стадії розвитку, коли їхні емоційні реакції стають більш складними та багатограними. Вони можуть абстрактно мислити та аналізувати емоції, що відкриває нові можливості для поглибленого вивчення акторської майстерності. В цьому віці діти вже здатні не лише відчувати емоції, але й розуміти їх, аналізувати та втілювати на сцені. Це особливо важливо, оскільки актори повинні вміти передавати емоції не лише через фізичні дії, але й через голос, інтонацію та психологічну глибину образу.

Крім того, емоційний розвиток безпосередньо пов'язаний з розвитком емоційного інтелекту. Емоційний інтелект (ЕІ) визначається як вміння усвідомлювати, розуміти і керувати своїми емоціями, а також емоціями інших людей. Дослідження Mayer і Salovey (1997) підтверджують, що розвиток емоційного інтелекту у дітей є критично важливим для їхнього соціального функціонування. Акторська майстерність сприяє розвитку емоційного інтелекту, оскільки під час навчання діти вчаться розпізнавати та виражати свої емоції, а також розуміти емоції інших.

Актори повинні вміти передавати емоції через міміку, жести та інтонацію, що є необхідним для створення правдоподібних образів на сцені. Наприклад, використання міміки може підкреслити емоційний стан персонажа, а правильна інтонація допомагає передати настрій. Це підкреслює важливість емоційного розвитку в акторській майстерності, адже актори повинні вміти інтерпретувати текст не лише на поверхневому рівні, а й на глибшому емоційному.

З метою підвищення рівня емоційного розвитку дітей, педагогам рекомендовано використовувати акторські тренажі та вправи. Вони сприяють розвитку креативності та спонтанності, що є важливими аспектами акторської майстерності. Ігрові методи, за словами Brown (2010), здатні значно покращити якість навчання, адже активна участь дітей у процесі навчання розвиває їхні навички прийняття рішень і відповідальності. У театральних іграх діти можуть вільно експериментувати з емоціями, що допомагає знизити страх перед виступами і покращити їхню здатність до самовираження.

Емоційний розвиток дітей в акторській майстерності є складним і багатогранним процесом, що охоплює різні аспекти їхнього життя. Від дошкільного віку до підліткового, діти навчаються виражати свої емоції, розуміти їх та втілювати на сцені. Важливість емоційного розвитку в акторській майстерності полягає в тому, що це дозволяє дітям не лише стати кращими акторами, але й розвивати емоційний інтелект, що позитивно вплине на їхнє соціальне функціонування у майбутньому.

Врахування цих факторів у навчальному процесі може значно покращити якість навчання та допомогти дітям стати успішними не лише на сцені, але й у житті. Зрозуміння та розвиток емоційної зрілості у дітей, а також їхнього емоційного інтелекту є критично важливими для створення умов, які сприятимуть розвитку акторських навичок і творчих здібностей.

Емоційний розвиток дітей у контексті акторської майстерності є дуже важливим аспектом, який вимагає уваги та детального аналізу. Діти в різних вікових групах демонструють різні рівні емоційної зрілості, що, безумовно, впливає на їхню здатність виражати почуття на сцені. Наприклад, дошкільники, які перебувають у етапі активного вираження своїх емоцій, можуть використовувати прості акторські вправи для практики. Вони здатні безпосередньо відображати свої почуття через гру, що є основою акторської гри. Дослідники, такі як Биченко та Романюк, підтверджують, що емоційний вклад у виконання ролі є критично важливим для створення вірогідних образів.

Прикладом цього може бути вправа, де діти грають у «Емоційні стільці», де на кожному стільці написані різні емоції (радість, гнів, сум, здивування). Коли музика грає, діти бігають по кімнаті, а коли музика зупиняється, вони мусять сісти на стілець та зобразити обрану емоцію. Ця гра дозволяє дітям не лише виразити свої почуття, але й навчитися їх розуміти.

На етапі молодшого шкільного віку емоційний розвиток дітей переходить на новий рівень. Вони починають осмислено виражати свої почуття та вчаться взаємодіяти з іншими. Дослідження Гуцала підтверджують, що діти, які розуміють та аналізують свої емоції, краще справляються з акторськими завданнями. Наприклад, діти можуть взяти участь у акторській грі, де їм пропонують обрати персонажа з книги або казки і втілити його на сцені, розкриваючи його емоції через жести та інтонацію.

Для підлітків емоційний розвиток стає ще більш складним і багатограним. Вони здатні до абстрактного мислення, що відкриває нові можливості для поглибленого вивчення акторської майстерності. У цей період підлітки можуть виконувати складніші ролі, аналізувати емоційні стани своїх персонажів

і створювати глибші, більш правдоподібні образи. Наприклад, у молодіжному театральному ансамблі може проводитися вистава за п'єсою, яка розкриває складні емоційні конфлікти, такі як «Ромео і Джульєтта» Шекспіра. Актори повинні навчитися передавати емоції через не лише фізичні дії, але й психологічну глибину образу. І може, їх психологічного досвіду недостатньо для виконання складних ролей, вони будучи школярами мають спробувати, для розуміння своїх можливостей в майбутньому.

Важливим аспектом емоційного розвитку є також емоційний інтелект, який визначається як здатність усвідомлювати та управляти власними емоціями, а також емоціями інших людей. У театральній практиці це може бути реалізовано через вправи на емоційне взаєморозуміння, де актори аналізують емоції своїх партнерів на сцені, використовуючи такі техніки, як «Емоційні дзеркала». В цій вправі діти повинні повторювати міміку та жести свого партнера, що допомагає їм зрозуміти, як інші відчують і виражають емоції.

Ігрові методи в театральному навчанні також є дуже ефективними. Як зазначає Brown (2010), використання театральних ігор значно покращує якість навчання, оскільки діти активно залучаються в процес. Наприклад, гра «Ситуації» дозволяє дітям зіграти різні сценарії, де вони повинні відреагувати на емоційні виклики, що розвиває їхнє вміння імпровізувати та швидко адаптуватися до змін.

Важливість емоційного розвитку в акторській майстерності полягає в тому, що це дозволяє дітям не лише стати кращими акторами, але й розвивати емоційний інтелект, що позитивно вплине на їхнє соціальне функціонування у майбутньому. Наприклад, діти, які беруть участь у театральних виставах, можуть навчитися управляти своїм хвилюванням перед виступом, що формує їхню впевненість у собі.

Крім того, театральні практики можуть бути використані як інструмент для подолання стресу. Діти, які переживають складні емоції, можуть знайти шлях до самовираження через гру, що створює умови для розвитку їхніх

емоційних навичок. Наприклад, заняття з театральної терапії можуть допомогти дітям з емоційними проблемами навчитися виражати свої почуття у безпечному середовищі, що в свою чергу сприяє їхньому емоційному розвитку.

Таким чином, емоційний розвиток дітей у контексті акторської майстерності є складним і багатограним процесом, який охоплює різні аспекти їхнього життя. Від дошкільного віку до підліткового, діти навчаються виражати свої емоції, розуміти їх і втілювати на сцені. Врахування цих факторів у навчальному процесі може значно покращити якість навчання та допомогти дітям стати успішними не лише на сцені, але й у житті. Розвиток емоційної зрілості у дітей і їхнього емоційного інтелекту є критично важливими для створення умов, які сприятимуть розвитку акторських навичок і творчих здібностей, а також для їхньої соціалізації та інтеграції в суспільство.

Когнітивний розвиток дітей є важливим аспектом їхнього навчання, особливо в контексті акторської майстерності. Когнітивні здібності дітей варіюються на різних етапах їхнього розвитку, і цей процес вивчається багатьма психологами та педагогами. Молодші діти, наприклад, часто проявляють конкретне мислення, що означає, що вони більше зосереджені на фізичних, конкретних об'єктах і простих взаємозв'язках. З іншого боку, підлітки зазвичай здатні до абстрактного мислення, що дозволяє їм розуміти складні концепції та формувати більш глибокі ідеї.

Згідно з дослідженнями, проведеними Гуцалом, важливою частиною навчання акторській майстерності є усвідомлення когнітивного розвитку дітей та адаптація навчальних матеріалів до їхнього віку та інтелектуальних можливостей. У цьому контексті педагогам необхідно ретельно підбирати вправи та техніки, які відповідають рівню когнітивного розвитку учнів. Наприклад, якщо навчання проходить з молодшими дітьми, варто зосередитися на простих іграх та вправах, які дозволяють їм активно взаємодіяти з матеріалом.

У молодшому віці, коли діти зазвичай демонструють конкретне мислення, вони більш чутливі до простих, наочних ігор, які використовують предмети, ілюстрації та фізичні дії. В таких вправах, як «Театральний ящик», діти

можуть обирати різні предмети і грати з ними, створюючи власні історії. Це сприяє розвитку їхньої уяви та емоційного сприйняття, але й базових когнітивних навичок.

У процесі навчання акторській майстерності педагоги можуть використовувати методики, засновані на принципах когнітивної психології. Наприклад, вправи, які вимагають від дітей зосередитися на емоціях персонажів, можуть значно підвищити їхнє розуміння складних соціальних ситуацій. Однією з таких вправ може бути «Персонажі в дії», де діти обирають персонажів і взаємодіють один з одним, спостерігаючи за реакціями своїх партнерів. Це допомагає їм краще розуміти емоції і мотивацію інших людей, що є важливим аспектом акторської майстерності.

На наступному етапі розвитку — в середньому шкільному віці — діти починають проявляти більше абстрактного мислення. Це відкриває нові можливості для їхнього навчання, оскільки вони можуть усвідомлювати і аналізувати складні концепції, такі як символізм у театральному мистецтві або побудова сюжету. Тут педагоги можуть переходити до складніших форм навчання, таких як аналіз сценаріїв або створення власних п'єс. Це дозволяє учням не лише зрозуміти, як функціонують різні елементи вистави, але й розвивати їхнє критичне мислення.

Наприклад, учні можуть взяти участь у групових проектах, де вони мають розробити власну п'єсу, працюючи над діалогами, персонажами та сюжетом. В такому випадку діти використовують свої когнітивні навички для аналізу та синтезу інформації, що сприяє глибшому розумінню акторської майстерності. Це також навчає їх працювати в команді, ділитися ідеями та приймати конструктивну критику.

На етапі підліткового розвитку, коли діти стають більш зрілими в когнітивному плані, вони здатні до глибшого аналізу та критичного мислення. Вони можуть розуміти складні теми, такі як соціальна справедливість або мо-

ральні дилеми, які можуть бути основою для театральних вистав. Педагоги повинні використовувати ці можливості для розвитку акторської майстерності підлітків, вводячи складні сценарії та емоційні конфлікти.

Зокрема, педагоги можуть організувати вистави, які включають важливі соціальні теми, такі як толерантність або екологічні проблеми. Ці сценарії не лише дозволяють дітям зрозуміти важливі питання, але й сприяють розвитку їхніх аналітичних здібностей. Наприклад, учні можуть бути залучені в обговорення після вистави, де вони можуть висловлювати свої думки про побачене, аналізуючи дії персонажів та їхні мотивації.

Адаптація навчальних матеріалів до рівня розвитку учнів є критично важливою. Педагоги повинні враховувати, що кожен учень має свій власний темп розвитку та індивідуальні здібності. Наприклад, під час навчання молодших дітей викладачі можуть використовувати прості історії та казки, щоб вводити емоційні елементи, тоді як для підлітків варто підбирати більш складні п'єси з глибоким психологічним змістом.

Крім того, навчання акторській майстерності не повинно обмежуватися лише акторськими тренажами. Важливо інтегрувати елементи психології, соціології та навіть філософії. Це дозволить дітям зрозуміти контекст, в якому розвиваються їхні персонажі, а також дасть їм можливість глибше аналізувати текст.

Таким чином, когнітивний розвиток дітей є складним і багатограним процесом, що потребує адаптації навчальних методів до їхнього віку та інтелектуальних можливостей. Педагоги акторської майстерності повинні враховувати ці аспекти, щоб забезпечити максимально ефективне навчання. Це сприятиме не лише розвитку акторських навичок, але й формуванню творчої особистості дитини, здатної до самовираження і критичного мислення.

Соціальна взаємодія в акторській майстерності є критично важливою складовою навчального процесу, оскільки вона сприяє розвитку комунікативних навичок, співпраці та впевненості дітей. Акторська гра не лише вимагає

технічних навичок, але й уміння працювати в команді, адже театральна діяльність завжди передбачає взаємодію з іншими учасниками. Це особливо актуально для дітей, які перебувають на етапі формування своїх соціальних навичок.

Однією з основних переваг акторської майстерності є можливість навчитися працювати в команді. У процесі створення вистави чи театрального проєкту діти змушені спілкуватися, обмінюватися ідеями, приймати рішення разом, що формує у них почуття колективізму та співпраці. За словами Чуприни (2022), саме групові ігри та вистави сприяють розвитку соціальних навичок та самооцінки. Діти вчаться враховувати думки інших, знаходити компроміси і спільно вирішувати проблеми, що є важливими життєвими навичками.

Коли діти працюють над виставою, вони навчаються розподіляти ролі та відповідальність. Це навчання співпраці в умовах, коли кожен учасник має свою роль у досягненні спільної мети. Наприклад, у процесі репетицій актори вчаться зважати на емоції та реакції інших, що є невід'ємною частиною акторської гри. У групових вправах, таких як "Емоційна естафета", де учасники передають емоції один одному через жести та міміку, діти розвивають здатність до емпатії та краще розуміють почуття інших.

Соціальна взаємодія в акторській майстерності також включає розвиток комунікативних навичок. Діти вчаться не лише говорити, але й слухати, що є основою ефективної комунікації. Під час репетицій актори повинні уважно слухати своїх партнерів по сцені, адже правильне розуміння тексту та емоційного стану інших є ключовим для успішного виконання ролі. Це вміння важливе не лише на сцені, а й у повсякденному житті.

Групові ігри в акторській майстерності відіграють важливу роль у формуванні соціальних навичок. Наприклад, гра "Театральний круг" допомагає дітям навчитися працювати разом, адже вони повинні спільно придумувати та втілювати сценки. У цій грі кожен учасник по черзі пропонує ідеї, а інші повинні підключатися до них, адаптуючи свої дії до загальної теми. Це вчить дітей гнучкості, здатності до компромісу та співпраці.

Вистави, які діти ставлять, також є чудовою платформою для розвитку соціальних навичок. Наприклад, при підготовці до вистави "Лісова казка", діти вчаться працювати разом над створенням декорацій, розробкою костюмів і хореографії. Це допомагає їм не лише розвинути свої акторські здібності, а й отримати цінний досвід роботи в команді. Діти усвідомлюють, що успіх вистави залежить від злагодженої роботи всіх учасників, що підвищує їхню відповідальність і взаємоповагу.

Крім того, участь у театральних проектах сприяє розвитку самооцінки. Діти, виконуючи ролі на сцені, відчують гордість за свої досягнення, що позитивно впливає на їхню самооцінку. Вони отримують можливість визнання з боку однолітків і викладачів, що формує їхню впевненість у собі. Дослідження показують, що участь у театральних виставах сприяє зниженню рівня тривоги та покращенню емоційного стану дітей (Гуцал, 2019). Цей позитивний вплив може мати довготривалі наслідки на їхнє соціальне життя, особливо у воєнний час, коли психіка дітей знаходиться під великою напругою.

Ще однією важливою складовою соціальної взаємодії в акторській майстерності є розвиток лідерських навичок. У процесі театральної діяльності діти можуть займати лідерські позиції, приймаючи на себе відповідальність за певні аспекти вистави, такі як ведення репетицій або координація роботи групи. Це сприяє формуванню їхніх управлінських навичок та здатності мотивувати інших. Лідерство, яке діти здобувають у театрі, може бути корисним у багатьох сферах їхнього життя, включаючи навчання та професійну діяльність у майбутньому.

Соціальна взаємодія в акторській майстерності також відкриває можливість для розширення кола спілкування дітей. Участь у театральних гуртках або проектах знайомить їх з однолітками з інших шкіл, районів або навіть міст. Це дозволяє дітям дізнаватися про різні культури, традиції та точки зору, що розширює їхній світогляд і сприяє формуванню толерантності. У таких ситуаціях діти вчаться поважати різноманітність і виявляти відкритість до нового, що є важливим аспектом їхнього соціального розвитку.

Необхідно також згадати про роль педагога в процесі соціальної взаємодії під час навчання акторській майстерності. Вчитель виступає не лише як наставник, але й як модератор, який допомагає створити сприятливе середовище для взаємодії дітей. Викладач може стимулювати дискусії, заохочувати дітей ділитися своїми думками та досвідом, а також підтримувати їх у процесі спілкування. Ця підтримка створює атмосферу довіри та відкритості, що є критично важливим для ефективної соціальної взаємодії.

Соціальна взаємодія в акторській майстерності є критично важливою складовою навчального процесу, оскільки вона сприяє розвитку комунікативних навичок, співпраці та впевненості дітей. Акторська гра не лише вимагає технічних навичок, але й уміння працювати в команді, адже театральна діяльність завжди передбачає взаємодію з іншими учасниками. Це особливо актуально для дітей, які перебувають на етапі формування своїх соціальних навичок.

Однією з основних переваг акторської майстерності є можливість навчитися працювати в команді. У процесі створення вистави чи театрального проекту діти змушені спілкуватися, обмінюватися ідеями, приймати рішення разом, що формує у них почуття колективізму та співпраці. За словами Чуприни (2022), саме групові ігри та вистави сприяють розвитку соціальних навичок та самооцінки. Діти вчаться враховувати думки інших, знаходити компроміси і спільно вирішувати проблеми, що є важливими життєвими навичками.

Прикладом може слугувати вистава, яку ставлять учні театрального гуртка, де кожен член команди має свою роль. Коли діти працюють над виставою "Червона шапочка", вони не лише вчать текст, але й навчаються враховувати ідеї інших акторів, змінювати свої репліки, щоб зробити сцену більш виразною. Це допомагає їм зрозуміти, що кожен елемент вистави важливий для досягнення спільної мети, і що їхні дії впливають на загальний результат.

Коли діти працюють над виставою, вони навчаються розподіляти ролі та відповідальність. Це навчання співпраці в умовах, коли кожен учасник має

свою роль у досягненні спільної мети. Наприклад, у процесі репетицій актори вчаться зважати на емоції та реакції інших, що є невід'ємною частиною акторської гри. У групових вправах, таких як "Емоційна естафета", де учасники передають емоції один одному через жести та міміку, діти розвивають здатність до емпатії та краще розуміють почуття інших.

Соціальна взаємодія в акторській майстерності також включає розвиток комунікативних навичок. Діти вчаться не лише говорити, але й слухати, що є основою ефективної комунікації. Під час репетицій актори повинні уважно слухати своїх партнерів по сцені, адже правильне розуміння тексту та емоційного стану інших є ключовим для успішного виконання ролі. Це вміння важливе не лише на сцені, а й у повсякденному житті.

Ще одним прикладом соціальної взаємодії може бути підготовка до участі в театральному фестивалі, де діти мають можливість представити свої роботи перед публікою. У таких ситуаціях вони вчаться працювати під тиском, долати страх і відповідати на виклики. Це створює можливості для особистісного зростання, адже діти вчаться не лише відзначати свої досягнення, але й приймати конструктивну критику від своїх однолітків та викладачів.

Необхідно також згадати про роль педагога в процесі соціальної взаємодії під час навчання акторській майстерності. Вчитель виступає не лише як наставник, але й як модератор, який допомагає створити сприятливе середовище для взаємодії дітей. Викладач може стимулювати дискусії, заохочувати дітей ділитися своїми думками та досвідом, а також підтримувати їх у процесі спілкування. Ця підтримка створює атмосферу довіри та відкритості, що є критично важливим для ефективної соціальної взаємодії.

Узагалі, соціальна взаємодія в акторській майстерності забезпечує дітям можливість розвивати свої комунікативні навички, працювати в команді та підвищувати самооцінку. Групові ігри та вистави сприяють формуванню цінних соціальних навичок, які знадобляться дітям у повсякденному житті. Взаємодія з іншими учасниками театального процесу навчає дітей емпатії, компромісу та лідерству. Усе це робить акторську майстерність важливим інструментом

для розвитку особистості дитини, що виходить за межі театральної діяльності і має позитивний вплив на всі аспекти їхнього життя. У сучасному світі діти часто піддаються стресу через різні фактори, такі як війна або соціальна ізоляція. Це робить особливо важливим забезпечення психологічної підтримки для їхнього емоційного благополуччя (Фролова, 2023). Використання театральних технік для зниження стресу може стати ефективним інструментом у навчанні. Театральні практики допомагають дітям не лише виражати свої емоції, але й навчитися управляти ними, що є важливим для формування стійкості до життєвих труднощів. Акторська майстерність, таким чином, стає не тільки засобом художнього самовираження, але й інструментом для подолання стресу.

Адаптація до змін є ще однією важливою рисою, яку діти набувають у процесі навчання акторській майстерності. Зміни в сценах або сценаріях можуть викликати стрес у дітей, тому важливо навчити їх справлятися з такими ситуаціями. Гнатюк зазначає, що акторська майстерність вимагає від дітей гнучкості та адаптивності. Уміння адаптуватися до нових умов і викликів є цінним не лише на сцені, але й у повсякденному житті. Це підвищує впевненість дітей у собі і допомагає їм стати більш стійкими до життєвих викликів.

Взаємозв'язок між акторською майстерністю та емоційним інтелектом виявляється у способах, якими діти вчаться виражати свої емоції на сцені, спілкуватися з іншими акторами та розуміти емоційний стан персонажів. Це, у свою чергу, формує у них гнучкість у сприйнятті і реагуванні на емоції інших, що є невід'ємною частиною акторської гри.

Важливим аспектом навчання акторської майстерності є також вплив ігор на навчальний процес. Ігрові методи, за словами Brown (2010), здатні значно покращити якість навчання. Діти активно беруть участь у навчальному процесі, що розвиває їхні навички прийняття рішень і відповідальності. Акторські ігри створюють середовище, де діти можуть вільно експериментувати з емоціями, що допомагає знизити страх перед виступом та покращити їхню здатність до самовираження.

Також важливим є аналіз стадій розвитку особистості, описаних Жаном Піаже. Згідно з його теорією, діти проходять через чотири основні стадії розвитку, кожна з яких характеризується специфічними особливостями мислення і сприйняття світу (Piajet, 1970).

1. Сенсорно-моторна стадія (0-2 роки) – діти вчаться через дії та чуття, що відкриває можливості для розвитку акторських навичок через прості фізичні дії.

2. Передопераційна стадія (2-7 років) – діти активно використовують уяву у грі, що дозволяє їм грати в різні ролі та експериментувати з соціальними сценаріями.

3. Стадія конкретних операцій (7-11 років) – діти можуть розуміти логіку та виконувати складніші дії, включаючи театральні вистави.

4. Стадія формальних операцій (12 років і старше) – підлітки здатні до абстрактного мислення, що відкриває нові можливості для глибокого аналізу персонажів та підготовки до виступів.

Враховання цих стадій є важливим при плануванні навчання акторській майстерності, оскільки кожен вік має свої специфічні потреби та можливості, які повинні бути адаптовані до навчального процесу.

Отже, психологічні особливості дітей у контексті навчання акторській майстерності включають емоційний розвиток, когнітивні здібності, соціальну взаємодію, вплив стресу та адаптацію до змін. Ці фактори суттєво впливають на ефективність навчання та розвиток дітей. Розуміння цих особливостей допоможе педагогам створити оптимальні умови для навчання, що в свою чергу сприятиме розвитку творчих здібностей дітей і формуванню їхньої особистості.

Розділ 1.2. Вікові етапи та їх вплив на навчальний процес

Вікові етапи розвитку особистості та їх вплив на навчальний процес стали предметом досліджень лише в останні кілька століть, хоча інтуїтивне розуміння про різницю між дітьми та дорослими існувало з давніх часів. У давньогрецькій філософії Арістотель зазначав, що здатність до навчання залежить від віку: молоді люди сприймають світ переважно через почуття та практичний досвід, тоді як дорослі розвивають здатність до абстрактного мислення. Подібні уявлення переважали й у Середньовіччі, коли дітей сприймали як «незавершених дорослих», що не мали особливих освітніх потреб.

Справжній інтерес до вивчення вікових етапів та впливу розвитку на навчання з'явився в період Просвітництва. Філософ Джон Локк висунув ідею, що діти приходять у світ як «*tabula rasa*» (чиста дошка), і їхній інтелект формується виключно через досвід. Це спонукало педагогів звернути увагу на необхідність врахування вікових особливостей у навчанні. Водночас Жан-Жак Руссо у своїй праці «Еміль, або Про виховання» підкреслював важливість поважати природний темп розвитку дитини та не форсувати її навчання. Руссо вважав, що діти мають засвоювати знання через гру та практичний досвід, а не через примус.

У XIX столітті інтерес до психології розвитку зростав у зв'язку з поширенням ідей Герберта Спенсера та Г. С. Холла. Останній був одним із перших, хто застосував емпіричні методи у вивченні дитячої психології. Холл вважав, що розвиток дитини відбувається у стадіях, які відображають еволюційний розвиток людства. На цьому ґрунті виникли підходи до диференційованого навчання, коли освітні програми адаптували відповідно до віку дітей. Це стало передумовою для подальших глибоких досліджень вікової психології.

Поворотним моментом у вивченні вікових етапів розвитку стали роботи Жана Піаже. У 1920-1930-х роках він розробив теорію когнітивного розвитку, яка передбачала чотири основні стадії: сенсомоторну, передопераційну,

стадію конкретних операцій та стадію формальних операцій. Піаже довів, що мислення дітей кардинально відрізняється від мислення дорослих і проходить кілька етапів становлення, кожен з яких має свої особливості. Він наголошував, що на кожному етапі діти потребують різних методів навчання: наприклад, молодші діти краще засвоюють інформацію через гру, а старші вже здатні розуміти логіку та працювати з абстракціями.

Водночас Лев Виготський, працюючи на початку ХХ століття, запропонував альтернативний підхід до розуміння розвитку дітей. Він підкреслював важливість соціальної взаємодії та роль навчання в розвитку дитини. Його теорія зони найближчого розвитку (ЗНР) стала основою для сучасної педагогіки: дитина найкраще розвивається, коли отримує підтримку від дорослих і однолітків. Цей підхід спонукав до створення освітніх моделей, орієнтованих на взаємодію та співпрацю.

У другій половині ХХ століття педагогіка почала активно інтегрувати психологічні дослідження у практику. Наприклад, Ерік Еріксон запропонував психосоціальну теорію розвитку, яка включала в себе різні стадії, через які проходить особистість протягом усього життя. Він вважав, що на кожній стадії людина стикається з певними соціальними викликами, які впливають на її емоційний та інтелектуальний розвиток. У дитинстві та підлітковому віці ці виклики особливо важливі, оскільки формують основи майбутньої особистості.

На рубежі ХХІ століття психологи та педагоги почали приділяти більше уваги адаптації навчання до індивідуальних особливостей кожної дитини. Зокрема, в умовах цифрової епохи з'явилися нові фактори, які впливають на навчальний процес, такі як раннє знайомство з технологіями та нові форми соціальної взаємодії. Одночасно дослідники стали більше зосереджуватися на тому, як стресові ситуації, такі як соціальна ізоляція чи конфлікти, впливають на здатність дітей до навчання. Акторські та ігрові техніки почали використовуватися як ефективний інструмент для зниження стресу та розвитку навичок адаптації.

Таким чином, історичний розвиток уявлень про вікові етапи та їхній вплив на навчання демонструє поступовий перехід від простих спостережень до наукових теорій. Сучасні освітні підходи будуються на розумінні того, що розвиток дитини є багатограним процесом, який включає емоційний, когнітивний та соціальний аспекти. Урахування цих особливостей є критично важливим для створення ефективного навчального середовища, яке сприяє гармонійному розвитку кожної дитини.

Вікові етапи розвитку дітей значно впливають на процес навчання акторській майстерності, оскільки кожен етап характеризується специфічними психологічними, емоційними та соціальними особливостями. Розглянемо ці етапи детальніше, проілюструвавши їх прикладами.

Дошкільний вік, як правило, охоплює період від 3 до 6 років. У цей час діти активно грають, гра є основним засобом пізнання світу. У навчанні акторській майстерності це вимагає застосування ігрових методів. Наприклад, впровадження елементів театралізації в повсякденні ігри допомагає дітям освоїти основи акторської гри. Вправи, які включають рух, музику та гру, зазвичай ефективні на цьому етапі. У рамках такого підходу можна проводити заняття, в яких діти імпровізують в сценах з улюблених казок або мультфільмів. Це дозволяє не лише розвивати їхню уяву, але й покращує емоційну виразність, що є важливим аспектом акторської майстерності (Сафарян, 2014; Гуцал, 2019).

У молодшому шкільному віці, який охоплює приблизно 6-10 років, діти починають усвідомлювати свої дії і вчитися на помилках. Цей етап розвитку характеризується посиленням аналітичних навичок. Викладачі можуть впроваджувати більш складні концепції акторської майстерності, такі як робота з текстом або сценічними рухами. Наприклад, діти можуть створювати власні короткі вистави, де аналізують свої ролі, обговорюють, як вони могли б діяти в тій чи іншій ситуації. Це не лише розвиває їхні акторські здібності, але й сприяє розвитку комунікативних навичок через співпрацю з іншими учасниками проекту (Биченко, 2020; Якимчук, 2021).

Підлітковий вік (11-16 років) відзначається пошуками самовираження та самоствердження. Підлітки стають більш критично налаштованими і прагнуть досліджувати власні думки і почуття. В акторській майстерності це може виявлятися через виконання ролей, які відображають їхні переживання та соціальні теми, з якими вони стикаються у своєму житті. Наприклад, театральні проекти можуть включати п'єси, що порушують теми дружби, відносин у сім'ї або тиску з боку однолітків. Це не лише допомагає підліткам краще зрозуміти свої почуття, але й надає їм можливість обговорювати важливі соціальні питання в безпечному середовищі.

Соціалізація через театр також є важливою частиною розвитку дітей на всіх вікових етапах. Театральні вистави і проекти сприяють налагодженню стосунків з однолітками та дорослими, що є критично важливим для їхнього емоційного розвитку. Наприклад, у театральних групах діти вчаться працювати в команді, де кожен з учасників має важливу роль, і їхній успіх залежить від співпраці. Учасники вистави повинні враховувати думки і емоції інших, що формує в них навички емпатії та взаємодії.

Останнім важливим аспектом є врахування психологічних особливостей на різних етапах розвитку. Вчителі повинні бути чутливими до емоційних станів дітей, оскільки різні вікові групи реагують на стрес і зміни по-різному. Наприклад, молодші діти можуть бути більш чутливими до негативних емоцій, і їм може знадобитися більше підтримки в емоційному плані під час репетицій або вистав. Підлітки ж, навпаки, можуть прагнути більше автономії і самостійності в творчості, що вимагатиме від викладачів створення умов для вільного вираження думок.

Отже, вікові етапи розвитку дітей вимагають від педагогів адаптації своїх методів навчання. Розуміння цих етапів дозволяє створити ефективні програми, які сприяють емоційному, соціальному та творчому розвитку дітей через акторську майстерність. Кожен етап розвитку дітей є унікальним і відкриває нові можливості для навчання та самовираження, що робить акторську майстерність важливим інструментом у формуванні особистості.

РОЗДІЛ.2.МЕТОДИКИ ТА ТЕХНІКИ ВИКЛАДАННЯ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ДЛЯ ДІТЕЙ

2.1 Ігрові методи навчання

Ігрові методи навчання мають довгу історію, розвиток якої пов'язаний із ключовими філософами, педагогами та подіями у сфері освіти. Уже в IV столітті до н. е. Платон наголошував на важливості гри в розвитку дітей. Він вважав, що гра не лише приносить задоволення, а й є способом підготовки молоді до соціального життя. Зокрема, у діалозі «Закони» він писав, що діти повинні навчатися через гру, оскільки це найприродніший спосіб розвитку.

У XVIII столітті під час епохи Просвітництва Джон Локк пропонував використовувати гру для навчання дітей, вважаючи, що освіта має бути приємним процесом. Він у своїй праці «Думки про виховання» (1693) стверджував, що гра допомагає зберегти інтерес до навчання та формує позитивні звички. У цей же період Жан-Жак Руссо в книзі «Еміль, або Про виховання» (1762) запропонував навчати дітей на основі досвіду та природної цікавості, використовуючи гру як інструмент для розвитку творчості та самостійності.

Поворотним моментом стало створення першого дитячого садка у 1837 році німецьким педагогом Фрідріхом Фребелем. Він був переконаний, що гра є основним видом діяльності для дитини. Фребель розробив спеціальні ігрові матеріали — так звані «подарунки Фребеля», які мали допомогти дітям розвивати уяву, сприйняття та логічне мислення. Його ідеї швидко поширилися в Європі та стали основою для дошкільної освіти.

У 19 столітті театральні навчальні методи почали формуватися більш систематично. Наприклад, у 1870-х роках у Великій Британії виникли перші театральні школи, які акцентували увагу на техніці викладання акторської майстерності для дітей. Актори навчилися застосовувати різні ігрові техніки для

розвитку творчих здібностей, включаючи вправи на зосередженість і емоційне вираження.

На початку ХХ століття з'явилися нові підходи до використання ігор у навчанні завдяки роботам Марії Монтесорі. У 1907 році вона відкрила першу «Будинок дитини» (Casa dei Bambini) у Римі, де використовувала ігрові методи для розвитку самостійності та сенсорного досвіду у дітей. Її методика передбачала свободу вибору діяльності для дитини, що створювало сприятливі умови для навчання через гру. Ці підходи вплинули на розвиток педагогіки в багатьох країнах і заклали основи сучасної системи дошкільної освіти.

Одночасно з Монтесорі Джон Дьюї у своїх працях, зокрема «Демократія і освіта» (1916), обґрунтовував важливість навчання через практичну діяльність. Він вважав, що гра дозволяє дітям не лише здобувати знання, а й формувати навички соціальної взаємодії, розвивати креативність і критичне мислення. Педагогічні теорії Дьюї значною мірою вплинули на реформування освіти у США та Європі в першій половині ХХ століття.

Наукове обґрунтування важливості гри у розвитку дитини стало можливим завдяки роботам Жана Піаже та Лева Виготського в середині ХХ століття. Піаже у своїх дослідженнях продемонстрував, що гра відповідає стадіям когнітивного розвитку дитини. Він виділив кілька етапів: від сенсорно-моторної гри у немовлят до соціальних ігор, які розвиваються в підлітковому віці. Виготський у свою чергу підкреслював роль гри у соціальній взаємодії та виявив концепцію «зони найближчого розвитку», де діти можуть навчатися більш ефективно, взаємодіючи з однолітками та дорослими.

Однією з ключових постатей у розвитку театрального навчання є Константін Станіславський, який у 1911 році впровадив свій метод "живої істини", акцентуючи увагу на природності та реалістичності в акторській грі. Хоча його підходи спочатку були націлені на дорослих акторів, вони були адаптовані і для роботи з дітьми. Станіславський пропагував ігрові методи, які дозволяють дітям розвивати емоційне вираження і креативність, використовуючи уяву та гру.

У 1930-х роках Вальтер Дісней почав реалізовувати програми, що включали театральні елементи для дітей, акцентуючи на важливості розвитку креативності через гру. Паралельно, у США, у 1950-х роках, педагогічний підхід, запропонований Константіно Папагосом, став основою для навчальних програм у театральних школах, які використовували ігрові методи для підвищення самооцінки дітей та їхньої здатності до співпраці.

У другій половині ХХ століття педагогіка почала активно інтегрувати рольові та акторські ігри у навчальний процес. Це було особливо актуально після робіт Виготського, які доводили, що гра допомагає дітям розвивати не лише інтелектуальні здібності, а й емоційний інтелект. У цей час також почали з'являтися нові підходи до драматичної педагогіки, де гра та театральні вистави стали інструментами розвитку комунікативних навичок і соціальної компетентності.

У 1960-70-х роках театральна освіта почала використовувати принципи драми та театральної терапії, що стало основою для нових підходів у навчанні. В цей період особливо увагу приділяли розвитку комунікативних навичок через групові ігри та імпровізацію. Програми, розроблені такими діячами, як Джон Бойд, почали впроваджувати елементи гри в освітні процеси, підкреслюючи важливість взаємодії між дітьми.

У 1970-х роках театральні терапевти почали активно впроваджувати театральні методики у навчання, використовуючи їх для розвитку емоційно-го інтелекту та соціальних навичок. Театральна терапія виявилася ефективною у зниженні рівня стресу і розвитку комунікаційних здібностей, що стало основою для подальшого впровадження театральних технік у освітніх програмах.

Відзначається, що в 1980-х роках театр почав активно використовуватися як метод соціалізації. Театральні проекти в школах стали популярними для покращення комунікативних навичок та зниження соціальної ізоляції дітей. Школи почали впроваджувати театральні вистави як частину навчального плану, що стимулювало розвиток самооцінки та креативності у дітей.

У 1990-х роках, завдяки розвитку театральної терапії, з'явилися нові методи викладання, які активно інтегрували ігрові елементи. Наприклад, театральні школи почали використовувати методи імпрровізації, які заохочують дітей до вільного вираження емоцій. Це дозволяє дітям не лише розвивати акторські навички, але й покращувати психологічний стан, знижуючи рівень стресу.

Сучасні методики викладання акторської майстерності для дітей включають різноманітні театральні ігри та вправи. Наприклад, техніки, засновані на "методі статусу", допомагають дітям вивчати соціальні ролі та комунікаційні навички в умовах гри. Групові імпрровізації дозволяють дітям відпрацьовувати комунікацію та взаємодію, що є важливими аспектами акторської майстерності.

Крім того, театральні проекти, такі як "Театр в освіті" (Theatre in Education), активно розвиваються, залучаючи дітей до створення вистав і підвищуючи їхню креативність та самооцінку. Ці проекти не тільки навчають дітей акторській майстерності, але й формують у них важливі соціальні навички, такі як командна робота і емпатія.

Сьогодні методики викладання акторської майстерності для дітей включають інтерактивні та ігрові підходи, які сприяють розвитку креативності, впевненості та комунікативних навичок. Наприклад, сучасні театральні школи часто використовують техніки, розроблені у середині 20 століття, такі як метод імпрровізації, що дозволяє дітям вільно висловлювати свої емоції і думки.

Історія методик та технік викладання акторської майстерності для дітей охоплює багатий спектр підходів, що еволюціонували протягом тисячоліть. З часів 19 століття театральні практики стали важливим інструментом у вихованні, розвитку творчих здібностей і соціальних навичок у молодого покоління, підкреслюючи роль гри в навчальному процесі.

Ігрові методи навчання у театральній освіті відіграють ключову роль у розвитку дітей, оскільки вони забезпечують ефективний спосіб засвоєння нових знань і навичок через гру. Ці методи не лише стимулюють креативність,

але й сприяють розвитку соціальних навичок, емоційного інтелекту та здатності до імпровізації. В цьому розділі ми розглянемо основні аспекти ігрових методів навчання в акторській майстерності, їх значення та вплив на дітей.

Викладання акторської майстерності дітям є складним і багатограним процесом, що вимагає творчого підходу, знань психології розвитку, а також володіння різноманітними методами навчання. В даному розділі ми розглянемо основні методики та техніки, які можуть бути застосовані в навчанні акторській майстерності, зокрема ігрові методи, імпровізацію, групові проекти та вплив театральних вистав на соціалізацію дітей. Ми також зосередимося на розвитку креативності та самооцінки через акторські вправи.

Ігрові методи навчання:

- «Тренаж» як основа навчання

«Тренаж» є одним з найважливіших елементів у навчанні акторської майстерності. Вони не тільки забезпечують розвагу, але й служать потужним інструментом для розвитку креативності, уяви та емоційного інтелекту у дітей. Ігрові форми навчання дозволяють дітям зменшити психологічний тягар, що робить їх більш відкритими для вираження своїх емоцій (Соловйова, 2020). Наприклад, завдяки «тренажу» діти можуть втілювати різні ролі, що дозволяє їм експериментувати з емоціями і відчуттями.

Дослідження показують, що тренаж сприяє більшій залученості дітей у навчальний процес. Наприклад, у дослідженні Гнатюк (2022) зазначено, що діти, які беруть участь у театральних іграх («тренажі»), мають значно вищий рівень зацікавленості у навчанні, що, в свою чергу, позитивно впливає на їхнє сприйняття навчального матеріалу.

«Тренаж» може включати в себе різноманітні форми, такі як рольові ігри, вправи на імпровізацію, а також сценки, де діти взаємодіють один з одним, створюючи різноманітні ситуації та конфлікти. Наприклад, діти можуть грати сцену, в якій вони повинні домовитися про що-небудь важливе, використовуючи свої комунікативні навички та емоційну виразність. Ці вправи допомагають не лише розвивати акторські навички, але й соціальні.

Наприклад, під час гри "Сонячні промінчики", діти уявляють себе променями сонця, які повинні знайти "теплі" місця у класі. Ця гра допомагає їм розвивати уяву, а також фізичну активність. Після виконання гри важливо провести обговорення, де діти можуть поділитися своїми враженнями, що також стимулює їхню активність і заохочує до участі в наступних заняттях.

Обговорення та аналіз використання ігор у процесі навчання підкреслюють їх важливість у стимулюванні активності учнів. Вчені вказують на те, що акторські ігри допомагають не лише залучити дітей до навчального процесу, а й покращити їхню участь у заняттях. Наприклад, діти, які активно беруть участь у «тренажі», зазвичай мають вищу мотивацію до навчання і кращі результати в навчанні в цілому .

- Використання елементів імпровізації

Імпровізація — це важливий аспект акторської майстерності, що дозволяє дітям розвивати креативність, адаптивність та здатність швидко реагувати на зміни. Ігри на імпровізацію сприяють розвитку навичок, які необхідні для успішної акторської діяльності. Гуцал зазначає, що імпровізація допомагає дітям бути більш гнучкими у своїх діях і рішеннях.

Наприклад, під час імпровізаційних ігор діти можуть отримати ситуацію, в якій їм потрібно створити діалог на основі заданих умов, не маючи попередньо підготовленого тексту. Це може бути, наприклад, гра, в якій один учень має бути "невидимим другом", а інший — людиною, яка намагається його знайти. У процесі такої гри діти вчаться не лише швидко реагувати на зміни, але й розвивати креативність у підході до вирішення поставлених завдань. Також імпровізація допомагає розвивати уяву дітей. Наприклад, під час імпровізації, в якій діти повинні виступити в ролі незнайомців на вулиці, вони отримують можливість проявити свої думки та почуття, а також навчитися відчувати емоції інших. Це, у свою чергу, формує їхню здатність до емпатії та співчуття.

Однією з популярних імпровізаційних ігор також є "Неочікуване запитання". У цій грі один учасник ставить запитання, на яке інший має відповісти без підготовки. Це допомагає дітям розвивати вміння швидко думати, адаптуватися до ситуації і комунікувати ефективно. Інші приклади імпровізаційних ігор включають "Історія на основі слів", де діти створюють історії, використовуючи випадкові слова, або "Персонажі в ситуації", де діти грають ролі у заданих умовах.

Ці ігри допомагають дітям розвивати акторські навички, такі як виразність, інтонація і жести, а також підвищують їхню здатність до творчого мислення. Імпровізація також заохочує дітей експериментувати з різними персонажами та емоціями, що є критично важливим для їхнього розвитку як акторів.

- Групові проекти та вистави

Групові проекти та вистави є важливими елементами навчання акторській майстерності, оскільки вони сприяють розвитку командного духу та співпраці. Діти вчаться працювати разом, організовувати свої дії та розподіляти ролі, що є важливими навичками для будь-якої акторської діяльності.

Огляд типів групових проектів, які можуть бути впроваджені в навчальний процес, включає:

1. Сценічні вистави: Діти можуть разом працювати над підготовкою вистави, що вимагає не лише акторських навичок, а й організаційних здібностей.
2. Творчі колективи: Групи можуть створювати свої власні сценки або міні-вистави, що допомагає їм втілювати свої ідеї в життя.
3. Майстер-класи: Діти можуть проводити майстер-класи для молодших учнів, що сприяє розвитку лідерських навичок і підвищує впевненість у собі.

Кожен з цих проектів надає можливість дітям розвивати не лише акторські, а й комунікаційні та організаційні навички, які є критично важливими для їхнього майбутнього.

Як варіант, під час підготовки до театральної вистави діти можуть обирати сценарій, працювати над його адаптацією, розподіляти ролі та навіть займатися оформленням сцени. Це не лише дозволяє їм вчитися акторській майстерності, але й розвиває організаційні навички. Під час групових проєктів діти вчаться враховувати думки інших, що сприяє розвитку комунікаційних навичок. Наприклад, під час підготовки до вистави з казкою «Троє поросят» діти можуть обговорювати, як кожен з них буде грати свою роль, і що вони можуть додати до історії. Це обговорення дозволяє кожному з учасників висловити свої думки і разом прийти до компромісу, що формує їхні навички роботи в команді.

- Роль гри у соціалізації

Роль гри у соціалізації має глибоке історичне підґрунтя та підтверджується численними прикладами з різних епох і культур. Гра виступає одним із ключових механізмів розвитку навичок спілкування, соціальних ролей та інтеграції в суспільство, що підтверджено дослідженнями впродовж століть.

У первісних спільнотах гра виконувала роль ритуалів і підготовки до дорослого життя. Наприклад, діти племен використовували імітаційні ігри, де відтворювали полювання, збір їжі або церемоніальні обряди, що формувало навички соціальної взаємодії та виконання дорослих ролей.

У Стародавній Греції та Римі ігри також відігравали важливу роль у соціалізації молоді. У 776 році до н.е, з моменту проведення перших Олімпійських ігор, спортивні змагання стали не лише фізичним випробуванням, а й формою соціального інтегрування. Підготовка до змагань навчала дітей співпрацювати в командах, підкорятися правилам та відчувати себе частиною громади.

У середньовічній Європі дитячі ігри часто мали релігійне або соціальне підґрунтя. Наприклад, у багатьох громадах проводилися ігри під час ярмарків і свят. Вони виконували функцію інтеграції молоді у спільноту та формували

уявлення про соціальні ієрархії й поведінкові норми. Підлітки вчилися взаємодіяти у великих групах, що готувало їх до майбутнього життя в соціально структурованому суспільстві.

Під час епохи Просвітництва в XVIII столітті погляди на дитинство почали змінюватися. Вихователі й педагоги, такі як Жан-Жак Руссо, у своїх працях наголошували на тому, що дитячі ігри є невід'ємною частиною соціального розвитку. У своїй книзі «Еміль, або Про виховання» (1762) Руссо писав про важливість гри як способу підготовки дитини до соціального життя, що стало революційним на той час підходом.

У XIX столітті зусилля Фрідріха Фребеля щодо створення перших дитячих садків продемонстрували значення ігрових методів у соціалізації дітей. Дитячі садки, засновані Фребелем у 1837 році, сприяли тому, щоб діти через гру вчилися співпраці, спілкуванню та виконанню соціальних ролей. Ця модель швидко поширилася в багатьох країнах, ставши основою сучасної дошкільної освіти.

Марія Монтесорі, яка відкрила свій «Будинок дитини» в 1907 році, інтегрувала ігрові елементи в освітній процес, що сприяло соціальному розвитку дітей. Її методика надавала дитині можливість взаємодіяти з іншими дітьми, самостійно приймати рішення і розвивати навички співпраці. Такий підхід був інноваційним для початку XX століття та продовжує впливати на освіту й сьогодні. Важливим моментом у дослідженні соціалізації через гру стали роботи Лева Виготського в середині XX століття. Він підкреслював, що гра дозволяє дитині експериментувати з різними соціальними ролями, що сприяє її інтеграції у суспільство. Виготський також ввів поняття «зони найближчого розвитку», де граючи разом з дорослими чи однолітками, діти можуть освоювати нові соціальні навички більш ефективно.

Після Другої світової війни ідея використання гри для соціалізації набула особливого значення в освіті та психології. У цей період почали активно використовувати рольові ігри для реабілітації дітей, які пережили травматичні

події. Театральні та рольові ігри сприяли розвитку емпатії та вміння співпереживати іншим.

У сучасних умовах, особливо після пандемії COVID-19 та соціальної ізоляції, ігрові методи знову набули популярності як інструмент соціалізації. Використання цифрових ігор і віртуальних середовищ у навчанні допомагає дітям підтримувати соціальні контакти навіть на відстані, що є важливим аспектом адаптації до нових умов.

Роль гри в соціалізації підтверджується багатовіковими практиками та науковими дослідженнями. Гра сприяє розвитку комунікативних навичок, вмінню співпрацювати та виконувати соціальні ролі, а також допомагає дітям адаптуватися до змін у суспільстві. Соціалізація через акторські вправи є важливою складовою навчального процесу. Діти вчаться співпрацювати, розуміти емоції інших і будувати міжособистісні стосунки. Акторські вправи створюють безпечне середовище, в якому діти можуть експериментувати з соціальними ролями і взаємодією.

Наприклад, під час етюдів, де діти грають сцену «Школа», вони можуть обирати ролі вчителя та учнів, а це дає їм можливість відчувати, як взаємодіяти в різних соціальних ситуаціях. Такі вправи формують у дітей не лише навички спілкування, але й допомагають розвивати емпатію. Також, під час підготовки до вистав, діти мають можливість будувати стосунки з однолітками, що сприяє їхньому емоційному розвитку. Наприклад, у процесі роботи над виставою діти вчаться враховувати почуття інших, що є важливим для розвитку міжособистісних навичок.

Або наприклад, гра "Побудуй команду" передбачає виконання завдань у малих групах, що спонукає дітей працювати разом для досягнення спільної мети. Це допомагає їм вчитися розуміти точки зору інших і формувати міцні соціальні зв'язки.

Гра також може бути використана для навчання емоційної грамотності. Через театральні вправи, які зосереджені на вираженні та обговоренні емоцій, діти отримують можливість зрозуміти свої емоції і навчитися реагувати на

емоції інших. Це особливо важливо в сучасному світі, де емоційна грамотність стає все більш актуальною.

- Застосування різних стилів навчання

Використання різних стилів навчання у викладанні акторської майстерності є ще одним важливим аспектом. Уроки можуть включати в себе візуальний, аудіо та кінетичний стилі навчання, що допомагає задовольнити різні потреби дітей. Викладачі можуть адаптувати свої методи, використовуючи елементи театральних ігор для покращення навчального процесу.

Адаптація навчання до різних стилів є важливим аспектом ефективності навчального процесу. Фролова (2023) зазначає, що використання різних стилів навчання — візуального, аудіо та кінетичного — може істотно підвищити ефективність навчання. У театральних заняттях важливо враховувати, що кожна дитина має свій унікальний стиль навчання, тому застосування різних методів може допомогти задовольнити ці потреби.

Візуальні учні можуть отримати користь від театральних ігор, які включають візуальні елементи, такі як костюми, декорації або малюнки. Аудіо-учні можуть краще сприймати інформацію через прослуховування діалогів або музику, а кінетичні учні можуть навчатися краще через фізичну активність і рух.

Під час навчання основам акторської майстерності можна використовувати візуальні методи, такі як демонстрація сценічних технік через відео або живі вистави. Аудиторні методи можуть включати в себе прослуховування сценічних діалогів, тоді як кінетичні методи можуть включати в себе фізичні вправи для розвитку рухливості та пластики. Використання різних стилів навчання дозволяє дітям вчитися в зручному для них форматі, що покращує їхнє розуміння матеріалу. Для дітей, які краще сприймають інформацію через рух, викладач може включати в заняття ігри на рух, що допоможе їм краще засвоїти матеріал.

Приклади театральних методів, що відповідають цим стилям навчання, включають:

- Візуальні методи: використання плакатів, схем та відео для ілюстрації акторських технік або сценічного простору.
- Аудіо методи: прослуховування записів театральних вистав або пісень для розвитку слухового сприйняття.
- Кінетичні методи: вправи на рух, які вимагають активного залучення, такі як танці або фізичні ігри.

Ігрові методи навчання в акторській майстерності є надзвичайно важливими для розвитку дітей. Вони сприяють розвитку креативності, соціальних навичок, емоційного інтелекту та впевненості у собі. Через театральні ігри, імпровізацію, групові проекти та різні стилі навчання діти отримують можливість висловлювати свої емоції, зрозуміти емоції інших і розвивати здатність до співпраці.

Ці методи навчання не лише підвищують мотивацію дітей до навчання, але й створюють середовище, в якому вони можуть вільно експериментувати, не боятися помилок і розвивати свої таланти. Зокрема, театральні ігри, дозволяють дітям розвивати уяву та креативність, що є критично важливими навичками для їхнього особистісного розвитку та майбутнього успіху в житті.

2.2 Розвиток креативності та самооцінки

Акторська майстерність є потужним інструментом для розвитку креативності та самооцінки дітей. Театральні вправи не лише розвивають творчі здібності, а й допомагають формувати впевненість у собі та емоційну стійкість. У цьому розділі розглянемо різні аспекти розвитку креативності та самооцінки через театральну діяльність, а також вплив цих процесів на особистісний розвиток дітей.

1. Креативність через театральні вправи

Дослідження показують, що театральні вправи можуть суттєво сприяти розвитку уяви та творчих здібностей дітей. Наприклад, Гнатюк (2022) підкреслює, що театральна діяльність сприяє не лише емоційному, але й інтелектуальному розвитку, адже дітям необхідно придумувати ідеї, персонажів та сценарії для виступів.

Приклади театральних вправ для розвитку креативності:

1. Імпровізаційні ігри: Однією з найефективніших вправ є імпровізація, де діти повинні реагувати на певні ситуації без попередньої підготовки. Наприклад, гра "Ситуація на вулиці" може включати сценарій, де діти повинні зіграти персонажів, які опинилися в несподіваній ситуації, наприклад, зустріли друга, якого не бачили багато років.

2. Створення сценічних образів: Інша вправа може включати створення сценічних образів. Діти отримують певні емоції або ситуації і повинні втілити їх у міміці та жестах. Це розвиває їхню уяву і здатність вловлювати нюанси емоцій.

3. Театралізовані читання: Читання сценаріїв з подальшою театралізацією може також бути корисним. Діти вчать не лише виражати себе, але й досліджувати нові способи донесення емоцій через текст.

2. Самооцінка і впевненість у собі

Виступи на сцені та участь у театральних проектах суттєво підвищують самооцінку дітей. Діти, які виступають на сцені, отримують можливість побачити результати своєї праці, що підвищує їхню впевненість у собі. Під час ви-

конання ролей діти стикаються з різними психологічними аспектами, які впливають на їхнє самосприйняття. Історія театру містить безліч прикладів, які демонструють, як участь у театральних виставах допомагала акторам і глядачам зміцнювати свою самооцінку.

Один із найбільш помітних прикладів — це постановки "**Котів**" (**Cats**), які стали культовими у світі музичного театру. У цьому шоу актори виконують ролі котів, що борються за визнання у світі. Вистава підкреслює теми самосприйняття та самовираження, адже кожен персонаж має свої унікальні риси та особистість. Актори, граючи цих персонажів, отримують можливість досліджувати власні емоції та зміцнювати свою впевненість у собі, що може позитивно вплинути на їхню самооцінку.

Ще один значний приклад — вистава "**Сирени**" (**The Sirens**), яка розкриває проблеми ідентичності та впевненості у собі. Героїні вистави проходять через різні випробування, що допомагають їм знайти свої сили та самостійність. У процесі актори розвивають свої навички самовираження, а також вчаться справлятися зі страхами, що підвищує їхню впевненість у собі.

Театральні програми для дітей, такі як "**Театр у школі**", також сприяють розвитку самооцінки. Діти, які беруть участь у театральних активностях, вчаться працювати в команді, взаємодіяти з однолітками та висловлювати свої думки. Вони отримують можливість виступати перед аудиторією, що може суттєво підвищити їхню самооцінку.

Історія театру також демонструє, як театральні вистави можуть слугувати інструментом для лікування та соціальної адаптації. **Театральна терапія**, яка використовує елементи вистав, допомагає людям з низькою самооцінкою виявляти свої почуття через гру, що в свою чергу підвищує їхню впевненість у собі.

Театральні постанови, від класичних до сучасних, стали важливими інструментами для розвитку самооцінки і впевненості у собі, допомагаючи акторам і глядачам знаходити свої сильні сторони, приймати себе та впливати на такі психологічні аспекти впевненості:

- Визнання успіхів: Кожен успішний виступ на сцені або позитивний відгук від вчителів та батьків зміцнює впевненість дитини.
- Подолання страху: Театральні заняття також допомагають дітям подолати страх публічних виступів, що є важливою складовою впевненості у собі.

3. Вплив на емоційний розвиток

Театральна діяльність допомагає дітям справлятися з емоційними труднощами та стресом. Рольові ігри можуть стати чудовим засобом для формування емоційної стійкості. Діти вчаться не лише розуміти свої емоції, але й знаходити способи їх вираження.

Приклади рольових ігор для розвитку емоційної стійкості:

НАЗВА	СВІТОВИЙ ДОСВІД	УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА	ПРИКЛАД
Гра "Емоційна палітра"	Є чудовим інструментом для розвитку емоційної стійкості та усвідомлення емоцій у дітей. Ця гра сприяє не лише розпізнаванню, а й вираженню різних емоцій через творчість.	<p>Матеріали: Для гри знадобляться різнокольорові картки, фломастери або олівці. Кожен колір картки буде асоціюватися з певною емоцією (наприклад, червоний — з гнівом, синій — з сумом, жовтий — з радістю тощо).</p> <p>Визначення емоцій: Діти обирають колір і малюють або пишуть асоційовану з ним емоцію на картці. Потім вони можуть ілюструвати свої почуття малюнками, словами або навіть невеликими історіями.</p> <p>Обговорення: Після того, як усі картки готові, діти можуть по черзі ділитися своїми малюнками та розповідати про ситуації, коли вони відчували ці емоції. Це стимулює їхню здатність усвідомлювати і обговорювати власні почуття.</p> <p>Групова рефлексія: В кінці гри можна провести групове обговорення, де діти можуть висловити свої думки про те, як вони справляються з різними емоціями і як їхні друзі реагують на подібні ситуації.</p>	<p>Розвиток емоційної грамотності: Діти вчаться розпізнавати і називати свої почуття.</p> <p>Покращення комунікаційних навичок: Обговорення своїх емоцій з іншими сприяє розвитку комунікаційних навичок і співчуття.</p> <p>Творчий підхід: Використання творчих елементів (малювання, написання) робить гру цікавою та залучає дітей.</p>

<p style="text-align: center;">Сценарій "День народження без сюрпризів"</p>	<p>дозволяє дітям дослідити свої емоції через святкування.</p>	<p>Ролі: Діти обирають ролі, такі як іменинник, друзі та члени родини.</p> <p>Ситуація: Іменинник очікує сюрпризу на свій день народження, але друзі вирішують зробити звичайну вечірку. Це створює конфлікт.</p> <p>Обговорення: Після розіграшу діти обговорюють, як вони себе почували під час гри, коли плани не виправдалися, і як можна реагувати на розчарування.</p>	<p>Допомагає дітям зрозуміти емоції, пов'язані з розчаруванням і радіщами.</p> <p>Розвиває навички спілкування та емоційної регуляції.</p>
<p style="text-align: center;">Сценарій "Втраченетваринко"</p>	<p>Ця гра стимулює розвиток співчуття та командної роботи.</p>	<p>☐ Ролі: Діти грають ролі людей, які допомагають знайти втрачену тварину.</p> <p>☐ Ситуація: Один із учасників розповідає історію про втрату тваринки, інші повинні розробити план дій, як її знайти.</p> <p>☐ Обговорення: Після розіграшу діти діляться, як вони відчували себе у ролях, і які емоції вони переживали.</p>	<p>☐ Розвиває емоційний інтелект і співчуття.</p> <p>☐ Заохочує до командної роботи та колективного вирішення проблем.</p>

Сценарій "Супергерої в дії":	Діти грають у супергероїв, рятує місто.	☐ Ролі: Діти обирають супергеройські ролі з різними здібностями. ☐ Ситуація: Вони повинні об'єднати зусилля, щоб врятувати місто від уявної загрози. ☐ Обговорення: Після гри діти обговорюють, як важливо працювати в команді і підтримувати один одного.	☐ Розвиває командний дух і креативність. ☐ Підтримує ідею дружби і підтримки в складних ситуаціях.
-------------------------------------	---	--	---

Ці сценарії не лише забезпечують дітям можливість вільно виражати емоції, а й сприяють розвитку важливих соціальних навичок. Використовуючи рольові ігри, педагоги можуть створити підтримуюче середовище, яке сприяє емоційному і соціальному розвитку дітей.

4. Адаптація навчальних програм для підлітків

Гнучкість в навчанні є важливим аспектом, особливо коли мова йде про підлітків. Адаптація навчальних програм для підлітків у театральному мистецтві стала актуальною темою, оскільки нові підходи допомагають учням розвивати творчі здібності, комунікативні навички та емоційну стійкість. В останні роки різноманітні театральні програми інтегрували сучасні технології, соціальні теми та міждисциплінарні підходи, що робить їх більш релевантними для підлітків. Романюк (2023) акцентує увагу на необхідності адаптації навчальних програм для відповідності потребам цієї вікової групи.

Приклади адаптованих методик:

- Використання сучасних технологій: Включення цифрових медіа у навчальний процес може зацікавити підлітків, наприклад, через створення відео або онлайн-вистав.

- Залучення підлітків до створення сценаріїв: Дати можливість підліткам самим розробляти сценарії може сприяти їхній творчій активності та зацікавленості.

Одним із прикладів є програма "Teen Arts" у США, яка пропонує підліткам можливість брати участь у театральних постановках, створених ними самими. Ця ініціатива дозволяє молоді експериментувати з написанням сценаріїв, режисурою та виконанням, що заохочує їх до самовираження та креативності. Програма включає також обговорення соціальних питань, що допомагає підліткам розвивати критичне мислення та соціальну свідомість.

Ще одним яскравим прикладом є проект "Theatre for Young Audiences", який в США адаптує вистави для підлітків, зосереджуючись на актуальних темах, таких як ідентичність, дружба, і соціальні проблеми. Ці вистави часто супроводжуються післяпоказними обговореннями, які дозволяють молодим глядачам аналізувати побачене і ділитися своїми думками, що значно підвищує їхню залученість і зацікавленість.

Крім того, інтеграція цифрових технологій у театральні програми стала важливим аспектом навчання. Наприклад, багато театральних шкіл використовують онлайн-формати для проведення майстер-класів і воркшопів, які охоплюють різні аспекти акторської майстерності, від основ сценічного руху до вивчення ролей через відеозв'язок. Цей підхід допомагає учням залишатися активними та зацікавленими в умовах дистанційного навчання

5. Оцінка та рефлексія

Оцінювання результатів навчання і рефлексія в акторській майстерності відіграють важливу роль. Гуцал (2019) підкреслює, що правильні методи оцінювання можуть допомогти дітям усвідомити свій прогрес і виявити області, які потребують покращення.

Методи оцінки прогресу дітей у навчанні:

- Самооцінка: Діти можуть проводити самооцінювання після виконання вправ або виступів, аналізуючи свої сильні та слабкі сторони.

- Групове обговорення: Спільне обговорення виступів допомагає дітям отримувати конструктивну критику від однолітків і викладачів.

Таким чином, театральні заняття можуть бути ефективним засобом для розвитку креативності та самооцінки у дітей. Вони сприяють не лише підвищенню впевненості у собі, а й формуванню емоційної стійкості, що є надзвичайно важливим для їхнього особистісного розвитку. Використання різноманітних театральних вправ, адаптація програм під потреби підлітків і впровадження методів оцінки можуть значно підвищити ефективність навчального процесу, створюючи умови для розвитку творчого потенціалу дітей.

Підсумовуючи інформацію даного розділу:

1. Робота з дітьми віком 3-5 років у сфері акторської майстерності має спиратися на ігрові форми та сенсорно-емоційний досвід. Діти в цьому віці ще не можуть тривалий час концентрувати увагу й потребують постійної зміни активностей. Викладачі повинні створювати позитивне середовище, де діти можуть вільно висловлювати свої емоції та фантазії, що сприяє їхньому психологічному розвитку та соціалізації. У цьому віці головними педагогічними інструментами є гра, імпровізація та робота з базовими емоціями. Досвід світових і українських митців підкреслює, що важливо навчати дітей через рух, музику, рольові ігри та прості творчі завдання.

**Порівняння методик та технік викладання акторської майстерності
для дітей 3-5 років на світовому та державному рівні**

НАЗВА	СВІТОВИЙ ДОСВІД	УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА	ПРИКЛАД
Гра як основний метод навчання	Педагог і режисер Жак Льокок наголошував, що гра є природним способом навчання дітей, оскільки вона дозволяє їм безпосередньо взаємодіяти з оточенням. У його методиці фізичний театр слугує інструментом для розвитку емоцій і фантазії. Діти молодшого віку відкриті до експериментів із рухами, жестами та мімікою, що дозволяє їм вивчати світ через власне тіло.	Українські педагоги театральних студій також активно використовують гру як основний інструмент викладання. Костянтин Романюк відзначає, що під час занять із дітьми важливо створювати атмосферу довіри, де вони зможуть висловлювати свої почуття через гру, не боячись помилок Гра не лише вчить дітей базовим акторським навичкам, а й допомагає розвивати соціальні здібності та емоційну регуляцію.	Вправа «Вгадай емоцію»: викладач показує емоції за допомогою міміки та жестів, а діти намагаються відтворити їх або впізнати. Це розвиває емоційний інтелект та вміння працювати з невербальною комунікацією.

<p>Використання імпровізації та рольових ігор</p>	<p>Методика Віоли Сполін, заснована на імпровізації, підходить для роботи з наймолодшими акторами, оскільки дозволяє дітям вільно висловлювати себе через гру та вигадані ситуації. Сполін стверджувала, що імпровізація вчить дітей діяти в умовах невизначеності та допомагає розвивати впевненість у собі.</p>	<p>У театральних студіях в Україні імпровізація часто поєднується з елементами казкотерапії. Романюк вказує, що рольові ігри, засновані на казкових сюжетах, дозволяють дітям навчитися розуміти мотиви персонажів та краще усвідомлювати власні емоції</p>	<p>Під час заняття діти розігрують ситуацію «Загублений у лісі», де кожен має імпровізувати на роль тварини чи казкового персонажа. Це розвиває їхню фантазію та здатність адаптуватися до умов гри.</p>
<p>Психофізичний розвиток та робота з рухом</p>	<p>Жак Льюкок підкреслював важливість розвитку тілесної виразності навіть у роботі з дітьми. Він стверджував, що діти мають навчитися усвідомлювати своє тіло як засіб комунікації. Педагоги рекомендують використовувати прості рухові вправи та ігри, які допомагають дітям відчувати себе в просторі.</p>	<p>Українські педагоги, такі як Ольга Полякова, застосовують вправи на рух та координацію, щоб допомогти дітям розвинути відчуття ритму та гнучкість. Рухові ігри також сприяють розвитку командної взаємодії та здатності слухати одне одного на сцені.</p>	<p>Вправа «Повітряна кулька»: діти уявляють, що вони перетворилися на кульки, які повільно надуваються, а потім поступово здуваються. Це допомагає їм розвинути уяву, контроль над рухами та розслаблення.</p>

Робота з голосом та розвиток мовлення	Крістіна Лінклейтер зробила методичку розвитку голосу, яка підходить для роботи з молодшими дітьми. Вона підкреслює важливість дихальних вправ та гри з інтонаціями для розвитку голосової виразності. Діти у віці 3-5 років часто мають складнощі з правильною вимовою, тому важливо включати в заняття скороговки та прості римовані тексти.	В українських театральних студіях активно використовуються ігри на розвиток мовлення. Викладачі включають у заняття пісні, вірші та скороговки, щоб допомогти дітям розвивати дикцію та впевненість у голосі.	Вправа «Пісенька настрою»: діти співають просту пісню з різними інтонаціями (весело, сумно, здивовано). Це допомагає їм зрозуміти зв'язок між емоціями та голосом.
Використання казок та історій у навчанні	Казкотерапія, як метод педагогіки, має на меті допомогти дітям краще усвідомлювати свої емоції та вчитися розуміти поведінку інших. Використання казок як основи для сценічних етюдів дозволяє дітям легко включатися у гру та вчитися співпереживанню.	Українські педагоги часто використовують народні казки для створення простих сценок, де діти можуть втілити ролі персонажів. Це сприяє розвитку творчого мислення та соціальних навичок.	Діти розігрують казку «Ріпка», де кожен має свою роль і вчиться взаємодіяти з іншими. Така вправа розвиває командний дух та здатність діяти разом.

***Методики викладання акторської майстерності для дітей 3-5 років мають враховувати їхні емоційні та фізіологічні особливості. Використання гри, імпровізації, рухових та голосових вправ допомагає дітям розвивати творче мислення, емоційну виразність та комунікаційні навички. Досвід українських та світових педагогів, таких як Льюкок, Сполін та Романюк, показує, що робота з наймолодшими акторами вимагає поєднання терпіння, творчості та інтерактивних методів. Це не лише сприяє формуванню базових акторських умінь, а й допомагає дітям краще пізнати себе та світ навколо.

2. Робота з дітьми молодшого шкільного віку в акторському мистецтві потребує особливого підходу, який враховує їхні психологічні та фізичні особливості. Діти цього віку мають яскраву уяву, сильне бажання грати, але ще недостатньо розвинену здатність до тривалого зосередження та абстрактного мислення. Методики мають бути інтерактивними, насиченими ігровими формами, сприяти розвитку комунікації, фантазії та емоційної виразності. Поєднання світових підходів із традиціями української театральної педагогіки дозволяє створити ефективне навчальне середовище для цієї вікової категорії.

Порівняння методик та технік викладання акторської майстерності для дітей 6-9 років на світовому та державному рівні

НАЗВА	СВІТОВИЙ ДОСВІД	УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА	ПРИКЛАД
Гра як основний інструмент навчання	Французький педагог Жак Льокок наголошував на важливості розвитку рухової свободи та уяви через гру. Він вважав, що для дітей важливо використовувати тіло як основний інструмент вираження, зосереджуючи увагу на імпровізації та драматичних іграх. Гра уможлиблює глибоке емоційне залучення, допомагає подолати страх сцени та навчає реагувати спонтанно.	Педагоги українських театральних студій також використовують ігрові методики. Наприклад, Костянтин Романюк підкреслює, що в роботі з дітьми важливо створювати умови для гри без оцінювання, де діти зможуть вільно проявляти свої емоції. Викладачі пропонують дітям прості драматичні етюди та ігри на розвиток уяви, які допомагають їм вчитися працювати в команді та довіряти партнерам на сцені.	Дітям пропонують зіграти роль «тваринок», які зустрічаються в чарівному лісі. Під час гри вони експериментують із рухами, голосом і взаємодією з іншими учасниками. Це вчить їх відчувати свій голос і тіло як виразний інструмент.

Імпровізація та свобода самовираження	<p>Імпровізація — один із ключових методів роботи з дітьми у системі Методу Віоли Сполін. Її підхід базується на тому, що діти повинні вільно створювати ситуації та грати без сценарію. Це розвиває спонтанність, емоційне самовираження та взаємодію в групі. Сполін наголошувала, що через імпровізацію діти вчаться краще розуміти себе та інших.</p>	<p>В українських студіях широко застосовуються імпровізаційні техніки для розвитку фантазії. Крамський вказує, що підлітки та молодші діти, граючи в імпровізаційні ігри, не тільки розвивають акторські навички, а й отримують емоційне розвантаження та здобувають досвід соціальної взаємодії.</p>	<p>Гра «Вигадана ситуація»: педагог дає дітям тему (наприклад, «Похід на Місяць»), а вони мають імпровізувати, створюючи історію в реальному часі. Такі вправи розвивають уяву та вміння швидко реагувати на пропозиції партнерів.</p>
Психофізичні вправи для дітей	<p>Жак Льюкок та його методика роботи з тілом вказують на важливість розвитку координації та виразності рухів. Психофізичні вправи допомагають дітям відчувати свій фізичний потенціал та розвинути емоційне усвідомлення через рух.</p>	<p>У роботі з молодшими дітьми українські педагоги зосереджуються на ритмічних і танцювальних вправах. Це допомагає учням краще контролювати своє тіло та розвивати сценічну пластику. Педагог Ольга Полякова, наприклад, використовує методику «рух-емоція», що сприяє усвідомленню зв'язку між емоційним станом і рухами тіла</p>	<p>Вправа «Повільний танець»: дітям пропонують рухатися в різних темпах і відтворювати певні емоції (радість, смуток, здивування) через рух. Це допомагає їм розвивати координацію та вміння виражати емоції без слів.</p>

Д ійовий аналіз і розуміння персонажів для дітей	Навіть у роботі з наймолодшими акторами корисно застосовувати спрощені елементи системи Станіславського . Дітям пропонують подумати, чого хоче їхній персонаж у певній ситуації, і як він це може досягти. Цей метод допомагає розвивати мислення та аналіз дій, навіть у простих ігрових формах.	Романюк адаптує підхід дійового аналізу для дітей молодшого віку, пропонуючи їм аналізувати поведінку героїв казок чи мультфільмів. Це дозволяє дітям краще зрозуміти мотиви та вчинки персонажів, розвиваючи при цьому емоційний інтелект і здатність до співпереживання (Романюк, 2012)	Педагог може запропонувати дітям розіграти сцену з улюбленої казки та відповісти на питання: «Чому вовк обманув козенят?» або «Як можна було змінити хід подій?». Це стимулює розвиток аналітичного мислення та креативності.
Робота з голосом і дикцією	Розвиток голосу та дикції є важливим аспектом акторської підготовки. У роботі з дітьми використовуються вправи на правильне дихання та вимову звуків. Наприклад, британські викладачі рекомендують вправи на читання вголос із емоційними змінами, що допомагають дітям розвивати виразність мови.	Педагоги українських театральних студій також приділяють увагу розвитку дикції. Для молодших дітей використовуються римування та скоромовки як інструменти розвитку мовлення та впевненості в собі.	Вправа «Емоційні скоромовки»: діти читають скоромовку з різними інтонаціями (сумно, весело, здивовано). Це допомагає їм краще контролювати голос і розвивати чуття мови.

***Методики викладання акторської майстерності для дітей 6-9 років мають спиратися на гру, імпровізацію та розвиток творчого мислення. Поєднання фізичних вправ, робота з емоціями та дійовим аналізом дозволяють створити цікаві й корисні уроки, що сприяють не лише творчому, а й особистісному ро-

звитку дітей. Досвід українських педагогів, таких як Романюк, та використання світових підходів Льюкока й Сполін, дозволяють знайти баланс між навчанням акторських навичок та емоційною підтримкою дитини, що є особливо важливим на цьому етапі розвитку.

3. Підлітки 10-13 років перебувають у важливому етапі розвитку, коли активно формуються їхні навички самовираження та здатність до соціалізації. На цьому віковому етапі діти вже мають більше терпіння та здатності до абстрактного мислення, ніж молодші, але все ще потребують мотиваційної підтримки та ігрових форм навчання. Викладання акторської майстерності для цієї вікової групи має поєднувати інтенсивні практичні вправи, ігрові підходи та розвиток аналітичного мислення. Досвід світових і українських педагогів показує, що ефективні методики мають включати імпровізацію, психофізичні вправи та роботу над емоційною правдою в грі.

Порівняння методик та технік викладання акторської майстерності для дітей 10-13 років на світовому та державному рівні

НАЗВА	СВІТОВИЙ ДОСВІД	УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА	ПРИКЛАД
Розвиток емоційного інтелекту та робота з почуттями	Лі Страсберг розробив метод емоційної пам'яті, який допомагає акторам використовувати особисті переживання для глибокого входження в роль. Цей підхід ефективний для підлітків, оскільки вони перебувають у періоді активного емоційного розвитку. Страсберг вважав, що здатність «переживати на сцені» формується через емоційні асоціації, які актор вчиться викликати та контролювати.	Український педагог Костянтин Романюк наголошує на важливості навчання підлітків розпізнавати й виражати власні емоції через гру. Він зазначає, що акторське мистецтво допомагає дітям у віці 10-13 років навчитися краще усвідомлювати свої почуття та розуміти інших людей, що сприяє емоційній стабільності та розвитку емпатії	Вправи на розпізнавання емоцій: учням пропонують зіграти короткий етюд, у якому персонажі відчують радість, сум чи здивування, а інші учасники мають визначити емоцію. Це допомагає підліткам навчитися виражати почуття та краще розуміти невербальні сигнали.

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Використання імпровізації як інструменту свободи вираження</p>	<p>Віола Сполін вважала, що імпровізація розвиває гнучкість мислення і свободу самовираження. В її методиці підлітки вчаться довіряти своїм творчим імпульсам та адаптуватися до змінних умов на сцені. Сполін наголошувала, що через гру в імпровізацію актори краще розуміють, як залишатися в моменті «тут і зараз».</p>	<p>Українські педагоги також використовують імпровізаційні вправи для розвитку творчого мислення. Наприклад, у театральних студіях Олександра Крамського для підлітків створюються умови, у яких вони вчаться співпрацювати та швидко реагувати на непередбачувані ситуації на сцені (Крамський, 2019). Це дозволяє підліткам розвивати не лише сценічні навички, а й навички комунікації та вирішення проблем.</p>	<p>Гра «Створи сцену»: підлітки отримують тему, наприклад, «Зустріч на вокзалі», і мають за кілька секунд вигадати сценку. Це розвиває вміння швидко приймати рішення та довіряти партнеру.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Дійовий аналіз та розвиток критичного мислення</p>	<p>Метод Станіславського акцентує увагу на аналізі мотивів персонажа та розумінні його дій. Для підлітків 10-13 років важливо навчитися не лише механічно виконувати роль, а й розуміти, чому персонаж діє певним чином. Це сприяє розвитку критичного мислення та здатності аналізувати поведінку як у грі, так і в реальному житті.</p>	<p>Романюк адаптує підхід дійового аналізу для підлітків, пропонуючи їм аналізувати конфліктні ситуації на основі казок та сучасних історій. Такий підхід дозволяє учням мислити динамічно та глибше розуміти стосунки між персонажами</p>	<p>Учні аналізують мотиви персонажів п'єси та намагаються запропонувати альтернативні шляхи розвитку сюжету. Наприклад, вони обговорюють, як міг би діяти персонаж у конфліктній ситуації та як це змінило б фінал.</p>

Психофізичні вправи та розвиток пластики	Жак Льюкок підкреслював важливість роботи з тілом для виразності актора. Він вважав, що тіло має бути гнучким і вільним для вираження різних емоційних станів. Підлітки цього віку активно розвиваються фізично, тому важливо використовувати вправи на координацію та ритм.	У театральних студіях для підлітків використовують танцювальні та ритмічні вправи, що допомагають їм розвивати пластику та сценічну свободу. Полякова пропонує учням вправи на ритмічні малюнки та взаємодію в просторі, що сприяє розвитку комунікації та концентрації.	Вправа «Тінь»: один учень рухається, а інший повторює його рухи, як тінь. Це допомагає розвивати уважність та вміння співпрацювати з партнером.
Робота з голосом та дикцією	Педагоги, такі як Крістіна Лінклейтер, акцентують увагу на розвитку голосу та дикції. Важливо навчити підлітків правильно дихати, контролювати голос та вимовляти текст чітко й емоційно.	Українські викладачі пропонують вправи на виразне читання, скоромовки та ритмічні вірші, що сприяють розвитку мовлення. Романюк зазначає, що підлітки часто стикаються зі страхом публічних виступів, і вправи на голос допомагають їм здобути впевненість.	Вправа «Скоромовки в емоціях»: учні промовляють скоромовку кілька разів із різними емоціями (гнів, радість, здивування). Це розвиває голосову гнучкість та здатність керувати інтонацією

***Методики та техніки викладання акторської майстерності для підлітків 10-13 років повинні враховувати їхні емоційні та фізичні особливості. Використання імпровізацій, дійового аналізу та психофізичних вправ сприяє розвитку творчого мислення та самовираження. Поєднання українських та світових підходів дозволяє створити ефективне навчальне середовище, яке сприяє не лише розвитку акторських навичок, а й формуванню особистісних якостей, необхідних для сучасного життя.

4. Викладання акторської майстерності підліткам потребує адаптації методів відповідно до вікових особливостей, потреб самовираження та соціалізації. Поєднання світових технік з українськими підходами дає змогу створити унікальне середовище для творчого розвитку учнів.

Порівняння методик та технік викладання акторської майстерності для дітей 14-17 років на світовому та державному рівні

НА-ЗВА	СВІТОВИЙ ДОСВІД	УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА	ПРИКЛАД
Індивідуальний підхід і розвиток емоційної пам'яті	Метод Лі Страсберга, заснований на використанні емоційної пам'яті, дозволяє акторам викликати справжні почуття для автентичної гри. Цей підхід особливо ефективний для підлітків, які переживають інтенсивні емоції та мають багатий досвід особистих переживань. Викладачі допомагають учням переносити ці емоції на сцену, що сприяє їхньому глибшому самовираженню (Страсберг, 1987).	Український театральний педагог Костянтин Романюк також наголошує на важливості роботи з особистими емоціями учнів, стверджуючи, що акторська майстерність – це «шлях самопізнання через мистецтво» (Романюк, 2012). У своїх методичних посібниках він акцентує увагу на важливості розвитку емоційної пам'яті та внутрішньої правди, що дозволяє молодим акторам грати більш переконливо	На практиці вчитель може запропонувати учням пригадати радісний або сумний момент із власного життя й уявити себе в схожій ситуації, граючи персонажа. Це допомагає підліткам краще розуміти, як власні емоції можна перенести на роль.

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Використання імпровізації та етюдів</p>	<p>Імпровізація є ключовою технікою у підходах Жака Льокока та Бертольда Брехта. Льокок зосереджувався на розвитку рухової свободи, використовуючи фізичний театр та імпровізаційні завдання для кращого розуміння ролі через тіло. Брехт, у свою чергу, заохочував акторів аналізувати персонажів з позиції критичної дистанції, що сприяє розвитку свідомого ставлення до гри.</p>	<p>У роботі з підлітками в Україні популярними є етюдні техніки та ігри. Наприклад, педагог Олександр Крамський застосовує методику коломандної імпровізації, яка вчить підлітків працювати в колективі, швидко реагувати на зміни в ситуації та співпрацювати з партнерами на сцені. Романюк також рекомендує імпровізацію як інструмент для розвитку сценічної свободи та подолання страху публічних виступів</p>	<p>Учні отримують завдання без підготовки зіграти сцену на тему «Несподівана зустріч». Це допомагає розвивати спонтанність і вміння швидко реагувати на поведінку партнера.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Дійовий аналіз і психологічна правда</p>	<p>Костянтин Станіславський створив систему, яка базується на детальному аналізі дій персонажа. Цей підхід особливо корисний для підлітків, адже допомагає розвивати навички аналізу та розуміння мотивації дій героїв.</p>	<p>Методика Романюка зосереджується на вихованні здатності учнів «мислити дією», тобто проживати роль через реальні мотиви й наміри персонажа. Він акцентує увагу на тому, що підлітки мають не лише заучувати текст, а й розуміти, навіщо персонаж говорить чи діє певним чином</p>	<p>Під час роботи над сценою з п'єси учні аналізують, чому персонаж вдається до певних вчинків, які емоції ним керують. Це дозволяє акторам не просто грати, а посправжньому розуміти свої ролі.</p>

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Психофізична виразність і робота з тілом</p>	<p>Жак Льюкок розробив методику роботи з тілом, яка зосереджується на виразності рухів та імпульсах. Це сприяє розвитку пластичності й допомагає акторам використовувати тіло як основний інструмент для вираження емоцій.</p>	<p>Українські педагоги також акцентують увагу на розвитку пластики. Наприклад, у театральних студіях застосовуються вправи на ритмічність та координацію рухів, що допомагають учням працювати з простором і своїм тілом. Романюк підкреслює, що тіло актора повинне «говорити» разом із його голосом, створюючи цілісний образ на сцені</p>	<p>Учні виконують вправу «Скульптура», де один із них створює з іншого «статую», яка має передавати певну емоцію або настрій. Це допомагає підліткам краще відчувати зв'язок між тілом і внутрішнім станом.</p>
---	--	--	---

***Методики викладання акторської майстерності для підлітків повинні поєднувати психологічний та фізичний підходи, враховуючи індивідуальні особливості кожного учня. Важливими аспектами навчання є розвиток емоційної пам'яті, здатність до дійового аналізу, імпровізація та робота з тілом. Українські педагоги, як і світові діячі, прагнуть не лише навчити технік акторської майстерності, але й сформувати особистість учня, сприяючи розвитку його творчого мислення та впевненості в собі. Використання таких підходів дає змогу підліткам не лише розкрити свій творчий потенціал, але й застосовувати набуті навички у реальному житті.

РОЗДІЛ.3.ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АКТОРСЬКІЙ МАЙСТЕРНОСТІ

3.1 Формування позитивного психологічного клімату

- Значення психологічного клімату

Психологічний клімат в навчальному середовищі є одним із ключових аспектів, що впливають на емоційний та інтелектуальний розвиток дітей. Від нього залежить не тільки настрої учнів, але й їхня мотивація до навчання, здатність сприймати нову інформацію та ефективно співпрацювати з однокласниками. Дослідження Дяченка (2023) підкреслює, що позитивний психологічний клімат стимулює активність учнів, покращує їхнє емоційне самопочуття і формує сприятливе середовище для навчання.

Вплив позитивного психологічного клімату:

Емоційний розвиток	Мотивація до навчання	Соціальні навички
<ul style="list-style-type: none">• Діти, які навчаються в позитивному середовищі, відчувають менше стресу і більше підтримки з боку однолітків і викладачів. Наприклад, учні, які беруть участь у групових театральних проектах, часто мають можливість виразити свої почуття, що допомагає їм краще розуміти та управляти своїми емоціями	<ul style="list-style-type: none">• Позитивне середовище спонукає дітей більше залучатися до навчального процесу. Дослідження показують, що учні, які відчувають підтримку та прийняття, частіше прагнуть досягати високих результатів у навчанні	<ul style="list-style-type: none">• Коли діти почувають себе комфортно в класі, вони відкритіші до спілкування та співпраці з іншими. Це особливо важливо в акторській майстерності, де командна робота є критично важливою для успішного виконання вистави

- Стратегії для покращення психологічного клімату

Створення комфортної атмосфери для навчання є одним із основних завдань викладачів. Якимчук (2021) підкреслює важливість комунікаційних методів, які сприяють розвитку довіри між учнями і викладачами.

Стратегія

- Роль групової динаміки

Групова динаміка в класі є критично важливим фактором, що впливає на навчальний процес. Гнатюк (2022) зазначає, що підтримка однолітків і ефективна командна робота можуть значно покращити результати навчання.

Приклади групових вправ

Тимбілдинг	Групові обговорення	Спільні проекти
Ігри на команду, де діти мають працювати разом для досягнення спільної мети. Наприклад, гра, в якій діти повинні вирішити, як пройти через "міст", складається лише з вузьких дошок, під час якої вони мають координувати свої дії.	Проведення обговорень, де учні можуть ділитися своїми думками про певну тему. Наприклад, у груповій дискусії про емоції героїв у виставі учні можуть обговорити, як вони себе почувають, граючи ці ролі, що допомагає їм краще розуміти свої переживання.	Робота над спільними проектами або виставами формує у дітей почуття відповідальності. Наприклад, підготовка до вистави, де кожен учасник має свою роль, вимагає від них співпраці та узгодженості дій.

- Вплив на самооцінку

Дослідження, проведене Фроловою, показує, що позитивний психологічний клімат у класі має безпосередній вплив на самооцінку учнів. Діти, які навчаються в комфортній атмосфері, частіше відчують себе впевненими у своїх силах.

Вплив позитивного клімату на самооцінку

Визнання і підтримка

Коли викладачі і однокласники визнають досягнення дитини, це сприяє формуванню позитивного самосприйняття. Наприклад, учні, які отримують похвалу за виконання ролі у виставі, почувають себе більш впевненими в собі.

Створення умов для експериментів

Позитивний клімат дозволяє дітям експериментувати з новими ідеями без страху невдачі. Наприклад, під час імпровізаційних вправ учні можуть спробувати нові підходи до виконання ролей, що допомагає їм зрозуміти, що помилки є частиною навчального процесу.

- Залучення батьків

Залучення батьків у процесі навчання акторській майстерності може стати важливим аспектом психологічної підтримки дітей. Батьки грають критично важливу роль у розвитку самооцінки, емоційної стійкості та творчості своїх дітей. Підтримка з боку батьків може позитивно впливати на дітей під час їх навчання акторським технікам, надаючи емоційну і психологічну базу для самовираження.

Дослідження показують, що активна участь батьків у театральних заходах може зміцнити зв'язок між батьками і дітьми, а також підвищити мотивацію дітей до навчання. Батьківська підтримка в театральних виставах і програмах сприяє більшій залученості дітей у творчий процес і підвищує їхню самооцінку. Діти, чиї батьки беруть участь у театральних проектах, демонструють більш високі рівні емоційної стійкості та впевненості у собі.

Залучення батьків також може відбуватися через участь у репетиціях та показах. Батьки, які активно беруть участь у театральному житті своїх дітей, допомагають створити безпечне середовище для експериментування з різними емоціями та ролями. Активна підтримка сім'ї сприяє розвитку креативності у дітей, оскільки вони відчувають впевненість у своїх здібностях.

Крім того, батьки можуть допомогти своїм дітям справлятися зі стресом, пов'язаним з виступами на сцені. У деяких іноземних дослідженнях було виявлено, що діти, які отримують емоційну підтримку від своїх батьків, мають менший рівень тривоги перед виступами. Батьківська підтримка може включати не тільки моральну підтримку, а й практичні поради щодо підготовки до виступу.

Роль батьків у підтримці дітей є важливою у формуванні позитивного психологічного клімату. Романюк (2023) зазначає, що активна участь батьків у навчальному процесі може значно покращити атмосферу в класі.

Ідеї для залучення батьків:

1. Батьківські збори: Регулярні збори з батьками, де обговорюються успіхи дітей і можливі труднощі. Наприклад, на зборах можна обговорити успіхи учнів у театральних проектах, що допоможе батькам краще зрозуміти, як вони можуть підтримати своїх дітей.

2. Спільні заходи: Організація спільних заходів для батьків і дітей, таких як вистави або мистецькі ярмарки. Наприклад, під час відкритих репетицій батьки можуть побачити, як їхні діти працюють у команді, що зміцнює відносини між ними.

3. Волонтерство: Запрошення батьків долучатися до проведення уроків або організації подій у школі. Наприклад, батьки можуть допомогти у створенні костюмів для вистави або в організації виставки робіт дітей.

Виходячи з цих даних, формування позитивного психологічного клімату в навчальному середовищі є критично важливим аспектом для емоційного і соціального розвитку дітей. Вплив позитивного клімату на навчальний процес, самооцінку, групову динаміку і залучення батьків не можна переоцінити. Завдяки стратегіям, які включають комунікаційні методи, групові вправи та активну участь батьків, можна створити середовище, в якому діти відчувають себе комфортно і готові до навчання. Позитивний психологічний клімат не лише покращує результати навчання, але й сприяє розвитку впевненості у собі, емоційної стійкості та креативності, що є важливими складовими успішної особистості.

3.2 Робота з емоційною складовою

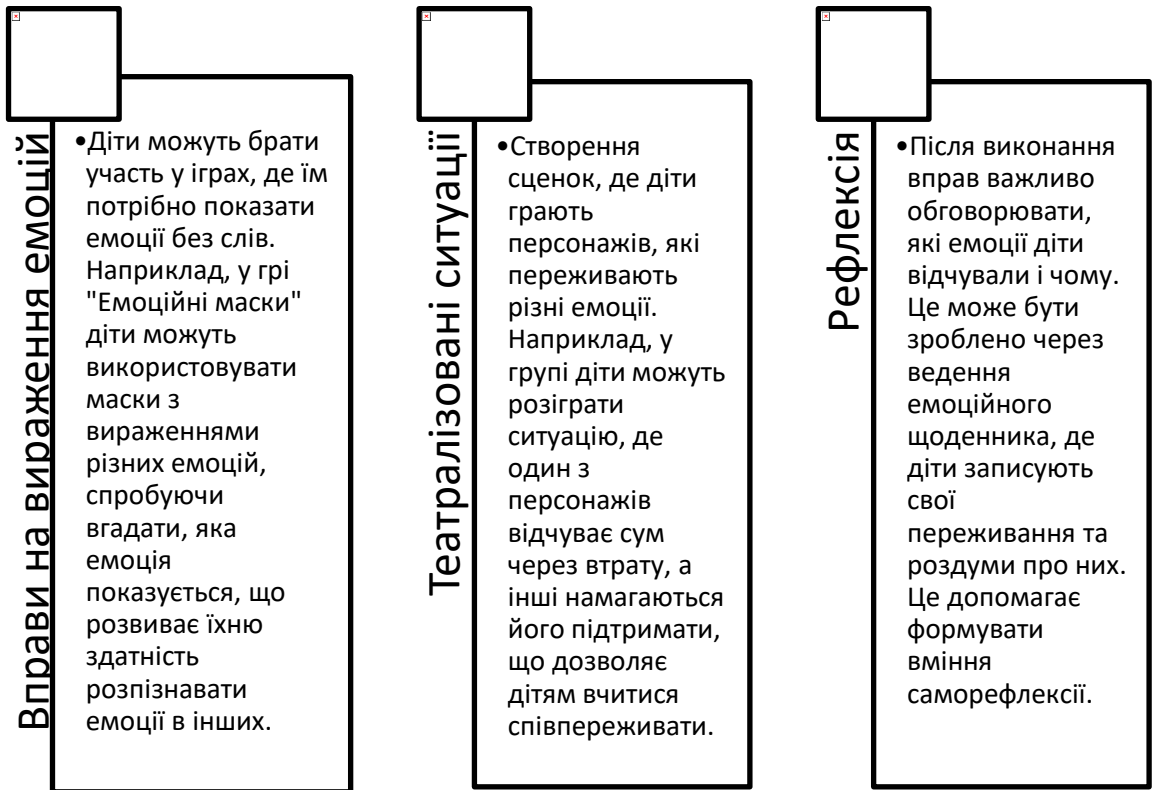
У світі театрального мистецтва, емоційна складова є ключовим елементом, який дозволяє дітям не лише втілювати на сцені різноманітні образи, а й розвивати важливі життєві навички. У цьому розділі ми детально розглянемо основні аспекти роботи з емоційною складовою в акторській майстерності, такі як емоційна грамотність, техніки роботи з емоціями, арт-терапія, розвиток емоційної стійкості та роль вчителя у підтримці емоційного розвитку учнів.

1. Емоційна грамотність

Важливість розвитку емоційної грамотності у дітей

Емоційна грамотність є здатністю усвідомлювати, розуміти, виражати та регулювати свої емоції. Це особливо важливо для акторів, оскільки вони повинні не лише передавати емоції персонажів, а й управляти своїми власними переживаннями під час виступів. Розвиток емоційної грамотності у дітей сприяє покращенню їхньої здатності до співчуття, розуміння інших людей та формування здорових стосунків.

Методи навчання емоційного самовираження

2. Техніки роботи з емоціями

Різноманітні техніки для роботи з емоціями в акторській майстерності особливо важливі для дітей, адже вони допомагають малюкам не лише висловлювати свої почуття, але й розвивати емоційну грамотність, впевненість у собі та соціальні навички. Ось кілька ефективних технік, які можна застосувати в навчанні акторської майстерності для дітей.

1. Ігрові вправи на розпізнавання емоцій

Ці вправи допомагають дітям навчитися ідентифікувати емоції у себе та інших. Наприклад, можна використовувати картки з зображеннями різних виразів обличчя, а діти повинні називати емоцію, яка відображена на картці, та розповісти про ситуацію, в якій вони відчували цю емоцію.

2. Техніка "Емоційна пам'ять"

Ця техніка передбачає, що діти повинні згадати про ситуації з їхнього життя, коли вони відчували певні емоції. Вони можуть описати ці ситуації або

відтворити їх у малих групах. Це дозволяє дітям краще зрозуміти та усвідомити власні почуття.

3. Імпровізаційні ігри

Імпровізація допомагає дітям експериментувати з емоціями та спонтанно реагувати на різні ситуації. Наприклад, можна організувати гру, в якій діти повинні імпровізувати сцену, виходячи з конкретної емоції, як-от радість чи смуток. Це сприяє розвитку гнучкості в емоційному вираженні.

4. Використання руху та фізичних вправ

Фізична активність є важливим елементом для розвитку емоційної виразності. Діти можуть виконувати вправи, де вони виражають емоції через рух. Наприклад, дітям можуть запропонувати пройти кімнату, втілюючи в собі різні емоції, або виконати танець, який відображає певний настрій.

5. Техніка "Емоційні кольори"

Ця техніка включає використання кольорів для представлення емоцій. Діти можуть малювати або створювати колажі, використовуючи кольори, що асоціюються з різними почуттями. Потім вони можуть представити свої роботи, пояснюючи, чому обрали ті чи інші кольори.

6. Гра "Ролі та персонажі"

Діти можуть брати участь у рольових іграх, в яких їм потрібно вжитися в різні персонажі з різними емоційними станами. Це може включати в себе розігрування сцен з казок або створення оригінальних історій, де кожен персонаж має свої почуття та переживання.

7. Групові обговорення та рефлексія

Після виконання різних вправ або ігор важливо проводити групове обговорення. Діти можуть поділитися своїми враженнями, обговорити, як вони відчували різні емоції, і як це вплинуло на їхнє сприйняття ситуацій.

8. Техніка "Слухай і реагуй"

Ця техніка допомагає дітям розвивати навички активного слухання. Один учасник розповідає про свої емоції або переживання, а інші повинні

уважно слухати та реагувати на його слова, виражаючи співчуття чи підтримку.

Як зазначає Гуцал, ці методи можуть включати:

- Метод "Емоційного розкриття":

Ця техніка передбачає вивчення різних емоцій через сценарії. Діти можуть отримувати ролі, які передбачають переживання певних емоцій. Наприклад, у сцені, де персонаж відчуває страх, діти можуть обговорити, як це впливає на його поведінку, і спробувати зіграти цю сцену, базуючись на своїх емоційних переживаннях.

- Техніка "Образ":

Використання візуальних образів для вираження емоцій. Наприклад, діти можуть обрати образ (наприклад, "вулкан" для гніву) і через фізичну гру передати цю емоцію. Це допомагає дітям зрозуміти, як різні емоції проявляються в тілі.

- Робота з музикою:

Використання музики для виклику емоцій та їх вираження через рухи. Наприклад, граючи під швидку музику, діти можуть передати радість, а під повільну — сум. Це сприяє розвитку їхньої емоційної чутливості.

Ці техніки не лише полегшують вираження емоцій, але й допомагають дітям справлятися з внутрішніми конфліктами. Вони вчать:

- ✓ Розпізнавати емоції у собі та інших: Завдяки іграм та сценам, діти вчать відрізняти емоції, що допомагає їм краще взаємодіяти з однолітками.
- ✓ Ефективно комунікувати свої почуття: Під час обговорень та рефлексії діти навчаються висловлювати свої емоції словами.
- ✓ Створювати здорові механізми справляння з емоційними труднощами: Наприклад, вправи на дихання можуть допомогти дітям заспокоїтися у стресових ситуаціях.

3. Використання арт-терапії

Арт-терапія є потужним інструментом для розвитку емоційного здоров'я. Як зазначає Соловійова (2020), вона допомагає дітям виражати свої емоції через творчість, що є менш напружуючим, ніж пряме обговорення почуттів.

Інтеграція театральних методів в арт-терапію

1. Театралізовані вистави:

Діти можуть створювати свої короткі вистави, в яких відображають свої переживання через персонажів. Це дозволяє їм вивільнити емоції у контрольованому середовищі. Наприклад, вистава може розповісти про переживання дитини, яка змінила школу, відчуваючи страх і тривогу.

2. Акторська гра як форма арт-терапії:

Використання акторської гри для вираження складних емоцій. Наприклад, під час занять діти можуть створювати сценки, в яких обговорюють свої страхи, відчуваючи підтримку групи.

3. Картографія емоцій:

Діти можуть малювати свої емоції, створюючи "карти" своїх почуттів, що дозволяє їм візуалізувати та усвідомлювати те, що вони відчувають. Це може бути зроблено за допомогою кольорів: наприклад, червоний може символізувати гнів, а блакитний — спокій.

4. Розвиток емоційної стійкості

Акторська майстерність може бути чудовим способом розвитку емоційної стійкості. Гнатюк (2022) зазначає, що актори часто стикаються зі стресовими ситуаціями під час виступів, і це вчить їх долати труднощі.

Приклади вправ, що сприяють емоційній стійкості:

1. Техніка "Прийняття":

Діти вчаться приймати свої емоції без осуду. Наприклад, під час заняття вони можуть ділитися своїми почуттями після виступу, обговорюючи, що відчували, і чому.

2. Рольові ігри:

Діти грають ролі, у яких потрібно вирішувати конфлікти або складні емоційні ситуації. Це допомагає їм шукати шляхи до розв'язання проблем, розвиваючи критичне мислення.

3. Групові обговорення:

Після виконання сцен діти можуть обговорювати свої переживання. Це допомагає усвідомити та аналізувати емоційні реакції, що сприяє розвитку емоційної грамотності.

Роль учителя у підтримці емоційного розвитку в театральній сфері

Учителі в театральній майстерності мають унікальну можливість підтримувати емоційний розвиток учнів, використовуючи спеціалізовані методи, які підсилюють їхню емоційну грамотність і стійкість. Ось кілька практичних прикладів, як це може бути реалізовано:

1. Використання рольових ігор для розвитку емоційної грамотності

Рольові ігри є чудовим інструментом для розвитку емоційної грамотності. Учитель може організувати вправу, в якій учні повинні зобразити різні емоції, такі як радість, сум, злість або страх, без слів. Це дозволяє дітям вчитися розпізнавати та виражати емоції, а також розуміти емоції інших

Приклад: Урок може початися з ігри "Емоційні маски", де учні отримують маски, що зображають різні емоції, і намагаються передати цю емоцію через міміку та жести. Це допомагає не лише в емоційному самовираженні, а й у розвитку спостережливості.

2. Проведення тренінгів з акторської майстерності

Акторські тренінги можуть включати вправи на вдосконалення емоційного вираження. Наприклад, вчитель може запросити дітей зіграти сцени з відомих п'єс, де персонажі переживають сильні емоції. Це дозволяє учням досліджувати свої власні емоції через призму персонажів.

Приклад: Використання уривків з п'єси "Гамлет", де Гамлет виражає гнів та смуток, може допомогти учням вивчити, як ці емоції впливають на дію та мотивацію персонажа.

3. Залучення арт-терапії через театральні методи

Арт-терапія може бути інтегрована в театральні заняття. Учитель може використовувати творчі підходи, такі як створення сценічних образів, щоб допомогти дітям справлятися з емоційними труднощами. Наприклад, учні можуть створювати власні короткі вистави, базуючись на своїх переживаннях.

Приклад: Діти можуть написати сценарій про свій досвід переживання втрати, а потім виступити з цією п'єсою. Це дає можливість не лише висловити свої емоції, а й отримати підтримку однолітків.

4. Групові проекти для підвищення емоційної стійкості

Групові проекти, які вимагають співпраці, допомагають дітям розвивати емоційну стійкість і впевненість. Наприклад, учитель може запропонувати учням спільно створити театральну виставу, що базується на певній темі, де кожен учень має свою роль.

Приклад: Учні можуть працювати над адаптацією сучасної казки, розподіляючи ролі між собою, і разом визначаючи, як вони хочуть представити цю історію. Це сприяє розвитку командного духу та взаємодопомоги.

5. Надання емоційної підтримки під час виступів

Перед важливими виступами вчитель може надати емоційну підтримку учням, запрошуючи їх поділитися своїми переживаннями. Це допоможе дітям відчувати, що їхні емоції важливі і що вони не одні в своїх страхах і переживаннях.

Приклад: Під час підготовки до вистави, вчитель може провести "круглий стіл", де кожен учень має можливість висловити свої страхи і сподівання. Обговорення може закінчитися спільним настроєм, наприклад, "ми - команда".

Висновок

Підтримка емоційного розвитку учнів у театральній сфері є ключовим аспектом навчання. Використовуючи різноманітні методи, такі як рольові ігри, групові проекти, арт-терапію та емоційну підтримку, вчителі можуть значно вплинути на формування емоційної стійкості та впевненості учнів. Це не лише

допомагає їм у акторській майстерності, а й формує цінності, які будуть корисні в їхньому повсякденному житті.

Завдяки такому підходу учні отримують можливість не лише розвивати свої акторські навички, але й вчитися справлятися з емоціями, що є надзвичайно важливим у сучасному світі.

ВИСНОВКИ

Магістерська робота була присвячена дослідженню викладання акторської майстерності для дітей різних вікових груп з акцентом на їхній особистісний, емоційний і творчий розвиток. У ході роботи було виявлено, що театральна педагогіка є не лише мистецькою дисципліною, але й важливим інструментом для виховання гармонійної, емоційно розвиненої та соціально активної особистості.

1. Значення акторської майстерності в розвитку особистості

Одним із центральних висновків є те, що заняття акторською майстерністю сприяють розвитку таких ключових якостей, як увага, емпатія, увага, вміння працювати в команді, а також здатність до самовираження. Адаптація методів до вікових особливостей учнів дозволяє з максимальною ефективністю досягти як мистецьких, так і психологічних цілей.

Так, для дітей 3–5 років основним акцентом є ігрова форма навчання, яка розвиває базові творчі здібності, моторні навички та емоційну чутливість. Ігрові техніки та використання казок дозволяють дітям цього віку розкритися і відчути безпеку у процесі навчання. Діти 6–9 років, які починають глибше розуміти емоції й структури взаємодії, потребують вправ на емоційну виразність і комунікацію, що дає їм змогу зміцнити навички соціалізації. Для підлітків 10–13 років важливими стають вправи на самоусвідомлення, тоді як для старшої вікової групи (14–17 років) ключову роль відіграють техніки емоційної пам'яті, сценічного мислення та аналітичного підходу до роботи над роллю.

2. Інтеграція українського й світового досвіду

Особливе місце в роботі відведено аналізу підходів українських театральних педагогів, зокрема Леся Курбаса, Марії Старицької, а також міжнародного досвіду, який ґрунтується на працях К. Станіславського, В. Шекнера та інших.

Їхні методики підтвердили свою ефективність у вихованні нових поколінь через інтеграцію театральної педагогіки в навчальний процес. Аналіз українських традицій акцентує увагу на важливості збереження національної ідентичності, водночас інтеграція світових практик сприяє адаптації до сучасних викликів глобалізованого суспільства.

3. Практична цінність роботи

Практична частина роботи зосереджувалася на розробці конкретних вправ, адаптованих до потреб кожної вікової групи. Це включає ігрові методики для молодших дітей, імпровізаційні техніки для середнього віку та розширення репертуару класичних сценічних практик для старших підлітків. Застосування таких вправ довело свою ефективність у роботі з дітьми різного рівня підготовки.

У процесі дослідження було встановлено, що систематичні заняття акторською майстерністю позитивно впливають на розвиток:

- Креативності, що проявляється у здатності дітей генерувати нові ідеї та знаходити нестандартні рішення.
- Емоційного інтелекту, особливо через вправи на емпатію та вираження почуттів.
- Комунікативних навичок, які розвиваються завдяки інтерактивним груповим завданням.
- Особистісної впевненості завдяки подоланню страхів і виступам перед аудиторією.

4. Перспективи подальших досліджень

Робота відкриває нові напрями для досліджень у театральній педагогіці, зокрема щодо інтеграції різних видів мистецтва — музики, образотворчого мистецтва, танцю. Також перспективним є аналіз впливу театральної педагогіки

на формування суспільних цінностей серед дітей і молоді, особливо в контексті розвитку креативної економіки та зміцнення соціальної відповідальності.

Викладання акторської майстерності для дітей і підлітків є не лише навчанням театральним технікам, але й важливим елементом особистісного й соціального розвитку. Використання методик, адаптованих до вікових потреб, допомагає розкрити творчий потенціал кожної дитини, формуючи гармонійну й впевнену в собі особистість. Унікальність ідей українських і світових майстрів театру підтверджує важливість мистецтва в процесі виховання нового покоління.

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що методики викладання акторської майстерності є ефективним засобом для комплексного розвитку дітей і підлітків, враховуючи їхні індивідуальні вікові потреби. Завдяки адаптованим технікам, які охоплюють ігрові, імпровізаційні та класичні підходи, можна не тільки навчати акторських навичок, але й сприяти розвитку особистості, підвищенню емоційної чутливості, вдосконаленню комунікативних та творчих здібностей.

Практичне застосування виявлених підходів показало їхню високу ефективність у створенні інтерактивних та безпечних навчальних середовищ, що дозволяють учням різних вікових груп досягти значних успіхів у творчому вираженні. Урахування специфічних потреб кожної вікової категорії від молодших дітей до підлітків сприяє успішному освоєнню акторської майстерності й розвитку особистісної впевненості.

Завдяки інтеграції класичних методик і новітніх педагогічних підходів, зокрема психодраматичних та інтерактивних технік, забезпечується гнучкість навчального процесу, що дозволяє дітям не лише освоювати театральні навички, але й розвивати важливі соціальні якості. Врахування культурних і

національних аспектів, як це робили українські педагоги, додає цінність методикам, сприяючи вихованню гармонійної та соціально активної особистості.

Подальші дослідження в цій галузі можуть бути орієнтовані на глибше вивчення ролі театральної педагогіки у формуванні громадянських та культурних цінностей, особливо у контексті глобалізації та швидких соціальних змін. Перспективними напрямками є також інтеграція театральних практик з іншими видами мистецтва та розвиток нових технологій навчання, що дозволяють більш ефективно взаємодіяти з сучасною молоддю.

Дослідження, присвячене викладанню акторської майстерності для дітей, має значний потенціал практичного застосування для широкого кола осіб і організацій.

Педагоги зможуть використовувати отримані результати для адаптації методик викладання до вікових та психологічних особливостей дітей, що підвищить ефективність занять. Зокрема, запропоновані ігрові, імпровізаційні та інтерактивні техніки зроблять навчальний процес цікавішим і сприятимуть досягненню як мистецьких, так і виховних цілей. Для психологів і фахівців з дитячого розвитку це дослідження стане джерелом ідей щодо використання театральних вправ для розвитку емоційного інтелекту, креативності та соціальних навичок. Особливо це стосується дітей, які мають труднощі у соціалізації чи вираженні емоцій, адже театральна педагогіка також може бути ефективним інструментом арт-терапії.

Батьки, які прагнуть підтримати своїх дітей у творчому розвитку, знайдуть у цьому дослідженні цінні рекомендації щодо важливості їхньої активної участі у театральних проєктах. Це сприятиме не лише успішності дітей у навчанні, але й формуванню їхньої впевненості у собі та емоційної стійкості. Організатори позашкільних програм зможуть використати результати для розробки нових інтерактивних та креативних занять, які відповідають потребам сучасного суспільства.

Окрім цього, дослідження підкреслює роль театральної педагогіки у формуванні суспільних цінностей. Викладання акторської майстерності допомагає розвивати емпатію, відповідальність і соціальні якості у дітей, що є важливим для формування гармонійного та культурного суспільства. Інтеграція театральної освіти з національними традиціями також сприяє збереженню культурної спадщини, виховуючи у дітей повагу до свого коріння.

Отже, це дослідження є корисним для педагогів, психологів, батьків, організаторів освітніх програм і суспільства в цілому, забезпечуючи теоретичну базу та практичні інструменти для творчого та всебічного розвитку дітей. Театр і акторська майстерність мають важливе значення не лише в мистецькому контексті, але й як потужний інструмент формування особистості, здатної до самовираження та активної участі у житті суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акторська майстерність у контексті психологічної підтримки дітей під час війни // Соціально-психологічні аспекти театральної освіти: нові виклики. Зб. наук. праць за матеріалами конференції, Львів, 10-11 березня 2023. Львів: Львівська національна музична академія, 2023. – С. 112-115.
2. Акторська майстерність у контексті сучасних технологій: виклики та можливості // Театральна освіта. 2023. – С. 70-80. URL: <https://journals.uran.ua/index.php/theater/article/view/208053>
3. Биченко Н. А. Методи викладання акторської та режисерської майстерності // Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: творчі діалоги. Зб. наук. праць за матеріалами Міжн. наук.-прак. конф., Київ, 5-6 грудня 2019 р. Київ: НАКККиМ, 2020. – С. 125-127.
4. Биченко Н. А. Методика навчання і виховання акторів та режисерів // Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір. Зб. наук. праць за матеріалами III міжнар. наук. конф. молодих вчених, аспірантів та магістрів, 5-6 грудня 2019. Київ: НАКККиМ, 2019. – С. 84-85.
5. Бондар, А. С. Психологічні методи підтримки дітей у театральному навчанні // Театральна освіта: виклики і перспективи. – К.: НАКККиМ, 2023. – С. 90-95.
6. Бондаренко, Т. П. Психологічні аспекти розвитку дітей у театральній діяльності // Теорія та практика театральної освіти. – Київ: НАКККиМ, 2023. – С. 102-107.
7. Викладання акторської майстерності в умовах сучасних викликів: нові підходи та стратегії // Театральна освіта: виклики і перспективи. Зб. наук. праць за матеріалами Міжнародної конференції, Київ, 15-16 квітня 2023. Київ: Нац. академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2023. – С. 45-48.
8. Викладання акторської майстерності в умовах сучасної освіти: нові підходи // Теорія і практика театральної освіти. 2020. – С. 90-100. URL: <https://journals.uran.ua/index.php/theorypractice/article/view/203845>

9. Використання театральних ігор у навчанні дітей // Дитяча психологія. 2020. – С. 15-25. URL: <https://journals.uran.ua/index.php/childpsychology/article/view/203720>
10. Гнатюк Л. С. Акторська майстерність у навчанні дітей // Театральний процес. 2022. – С. 120-130. URL: <https://journals.uran.ua/index.php/theaterprocess/article/view/206789>
11. Гусак, І. В. Театральна імпровізація як засіб розвитку креативності у дітей // Науковий вісник. – Львів: ЛНУ, 2022. – С. 110-115.
12. Гуцал Т. О. Акторська майстерність у контексті соціалізації дітей // Освіта і виховання. 2019. – С. 90-100. URL: <https://journals.uran.ua/index.php/education/article/view/201830>
13. Дяченко, П. В. Театр як засіб соціалізації дітей // Соціальні науки та освіта. – Харків: ХНУ, 2023. – С. 150-155.
14. Кисельова, А. В. Акторська майстерність як шлях до самоактуалізації дітей // Журнал сучасної педагогіки. – Київ: НПУ, 2021. – С. 54-60.
15. Костенко, Т. А. Розвиток емоційної інтелігенції у дітей через театральну діяльність // Психологія і освіта. – Київ: НПУ, 2023. – С. 45-50.
16. Костюк, В. І. Розвиток творчої особистості дитини через театр // Освіта для сталого розвитку. – Львів: ЛНУ, 2022. – С. 88-92.
17. Кравець, Л. О. Акторська майстерність в театральній освіті: сучасні підходи та технології // Театр у сучасному світі: виклики та нові можливості. Зб. наук. праць. – К.: НАКККіМ, 2022. – С. 78-85.
18. Литвиненко, М. В. Психологічні аспекти театральної освіти для дітей // Соціально-психологічні дослідження в театральній освіті. – Київ: КНУ, 2021. – С. 55-60.
19. Мацкевич І. А. Творчість дітей в контексті театральної освіти // Творчість і освіта: виклики сучасності. 2021. – С. 55-60. URL: <https://journals.uran.ua/index.php/creativity/article/view/205923>

20. Мельник, Р. В. Ігрові методи навчання акторської майстерності // Від творчості до професіоналізму. – Київ: Ліра, 2020. – С. 65-70.
21. Міждисциплінарні підходи у викладанні акторської майстерності // Освіта і культура. 2022. – С. 50-60. URL: <https://journals.uran.ua/index.php/education/article/view/207198>
22. Психологічні аспекти навчання акторській майстерності в умовах кризи // Театральна педагогіка. 2022. – С. 30-40. URL: <https://journals.uran.ua/index.php/theater/article/view/206927>
23. Психологічні аспекти розвитку дітей в театральній освіті. URL: <https://www.researchgate.net/publication/344423567>
24. Психологічні техніки у навчанні акторській майстерності // Актуальні питання театральної педагогіки. 2022. – С. 40-50. URL: <https://journals.uran.ua/index.php/currentissues/article/view/207347>
25. Роль психологічної підтримки у навчанні акторській майстерності // Психологічні дослідження. 2021. – С. 20-30. URL: <https://journals.uran.ua/index.php/psychologicalresearch/article/view/204444>
26. Романюк, Д. В. Роль театру в емоційному розвитку дітей // Театральна педагогіка: теорія і практика. – Київ: НАКККіМ, 2023. – С. 92-97.
27. Сафарян С. І. Сценічна педагогіка як засіб формування педагогічної майстерності // Іноземні мови в школах України. 2014. Вип. 4. – С. 8-16. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3897>
28. Соловей, А. О. Викладання акторської майстерності для дітей в умовах війни // Освіта і війна: нові виклики. – Київ: НПУ, 2023. – С. 72-76.
29. Соловйова Т. І. Вплив театру на розвиток дітей // Науковий огляд. 2020. С.35 URL: <https://journals.uran.ua/index.php/review/article/view/203210>

30. Степаненко, О. М. Акторська майстерність та психологічна підтримка дітей під час навчання // Вісник освіти. – Харків: ХНУ, 2021. – С. 50-55.
31. Технології дистанційного навчання в акторській майстерності: виклики та перспективи // Наукові записки. 2021. Т. 2. – С. 45-55. URL:<https://journals.uran.ua/index.php/nz/article/view/203301>
32. Технології театральної освіти для дітей: ігрові методи та їх вплив на розвиток // Науковий вісник. 2019. – С. 100-110. URL:<https://journals.uran.ua/index.php/scientificbulletin/article/view/202201>
33. Фролова, Н. В. Викладання акторської майстерності в контексті сучасних соціальних викликів // Вісник театральної освіти. – Львів: ЛНУ, 2023. – С. 101-105.
34. Черненко, О. В. Психологічна підтримка дітей у театральній освіті // Вісник психології. – Київ: Психологічна асоціація, 2022. – С. 80-85.
35. Чуприна І. В. Соціальні аспекти театральної діяльності в освіті // Педагогіка і психологія. 2022. – С. 75-85. URL:<https://journals.uran.ua/index.php/pp/article/view/206394>
36. Шевченко, О. О. Театральна педагогіка як засіб розвитку креативності у дітей // Освіта і культура в сучасному світі. – Харків: ХНУ, 2021. – С. 122-126.
37. Якимчук, Н. С. Використання театральних ігор у навчанні дітей // Актуальні питання театральної педагогіки. – К.: НАКККиМ, 2021. – С. 135-140.
38. Ярмоленко В. В. Психологічні методи в театральній освіті // Актуальні питання психології. 2021. – С. 15-25. URL:<https://journals.uran.ua/index.php/psychology/article/view/204577>
39. Ярмоленко, М. Г. (2020). Психологічні основи розвитку емоційного інтелекту у дітей. Вісник психології, 1(2), 56-67.

ТЕЗИ

Розділ 1: Вікові особливості дітей у навчанні акторській майстерності

1.1 Психологічні особливості дітей

1. Емоційний розвиток:

- Діти в різних вікових групах демонструють різні рівні емоційної зрілості. Наприклад, дошкільники активно виражають свої почуття, а це важливо для акторської гри, адже гра потребує емоційного вкладу (Биченко, 2019; Романюк, 2023).

- Розуміння емоцій є ключовим елементом у навчанні акторській майстерності, оскільки актори повинні вміти передавати емоції через міміку, жести та інтонацію.

2. Когнітивний розвиток:

- На різних етапах розвитку діти виявляють різні когнітивні здібності. Молодші діти схильні до конкретного мислення, тоді як підлітки можуть абстрагуватися і розуміти складні концепції (Гуцал, 2019).

- Педагоги повинні адаптувати навчальні матеріали до рівня розвитку учнів, щоб забезпечити максимально ефективне навчання.

3. Соціальна взаємодія:

- Соціальна взаємодія в акторській майстерності є критично важливою. Діти вчаться працювати в команді, взаємодіяти з іншими акторами та розвивати комунікативні навички (Чуприна, 2022).

- Групові ігри і вистави сприяють розвитку соціальних навичок та самооцінки.

4. Вплив стресу і емоційної підтримки:

- У сучасному світі діти можуть піддаватися стресу через різні фактори, такі як війна або соціальна ізоляція. Важливо

забезпечити психологічну підтримку для їхнього емоційного благополуччя (Фролова, 2023).

- Використання театральних технік для зниження стресу може стати ефективним інструментом у навчанні (Соловйова, 2020).

5. Адаптація до змін:

- Акторська майстерність вимагає від дітей гнучкості та адаптивності. Зміни в сценах або сценаріях можуть викликати стрес, тому важливо навчити дітей справлятися з такими ситуаціями (Гнатюк, 2022).

1.2 Вікові етапи та їх вплив на навчальний процес

1. Дошкільний вік:

- Діти цього віку активно грають, що є основним способом навчання. Важливо використовувати ігрові методи для навчання акторській майстерності (Сафарян, 2014).

- Методи навчання, які включають рух, музику та гру, можуть бути особливо ефективними на цьому етапі (Гуцал, 2019).

2. Молодший шкільний вік:

- У цьому віці діти стають більш усвідомленими, можуть аналізувати свою гру і вчитись на помилках. Викладачі можуть почати впроваджувати більш складні концепції акторської майстерності (Биченко, 2020).

- Діти можуть вчитися працювати в групах і розвивати свої комунікаційні навички через спільні вистави (Якимчук, 2021).

3. Підлітковий вік:

- У підлітків з'являється потреба в самовираженні та самоствердженні. Акторська майстерність може стати платформою для вираження їхніх думок та почуттів (Романюк, 2023).

- Підлітки можуть виявляти більше критичного мислення та здатності до самостійного аналізу (Чуприна, 2022).

4. **Соціалізація через театр:**

- Театральні вистави і проекти допомагають дітям соціалізуватися, будувати стосунки з однолітками та дорослими. Це важливо для їхнього емоційного розвитку (Дяченко, 2023).

- Під час вистави діти вчаться співпрацювати і враховувати думки інших, що формує їхні соціальні навички.

5. **Психологічні аспекти на різних етапах:**

- Різні вікові етапи вимагають різних підходів до навчання, оскільки діти по-різному реагують на стрес і зміни. Вчителі повинні враховувати ці аспекти при плануванні уроків (Фролова, 2023).

Розділ 2: Методики та техніки викладання акторської майстерності для дітей

2.1 Ігрові методи навчання

1. **Театральні ігри як основа навчання:**

- Театральні ігри є важливими для розвитку креативності, уяви та емоційного інтелекту у дітей (Соловйова, 2020). Вони допомагають знизити психологічний тягар, що дозволяє дітям вільно виражати свої емоції.

- Важливість ігор у навчальному процесі підкреслюється численними дослідженнями, які доводять, що гра сприяє більшій залученості дітей у навчання (Гнатюк, 2022).

2. **Використання елементів імпровізації:**

- Імпровізація є важливим аспектом акторської майстерності, що дозволяє дітям розвивати креативність і адаптивність (Гуцал, 2019).

- Ігри на імпровізацію дозволяють дітям навчитись швидко реагувати на зміни і приймати рішення на ходу.

3. **Групові проекти та вистави:**

- Групові проекти сприяють розвитку командного духу і співпраці. Це важливі навички для будь-якої акторської діяльності (Сафарян, 2014).

- Діти навчаються не тільки акторській майстерності, але й організаційним навичкам під час підготовки до вистав (Якимчук, 2021).

4. Роль гри у соціалізації:

- Театральні ігри допомагають дітям вчитися співпрацювати, розуміти емоції інших і будувати міжособистісні стосунки (Чуприна, 2022).

- Це також сприяє розвитку емпатії, що є важливою складовою соціальної взаємодії (Романюк, 2023).

5. Застосування різних стилів навчання:

- Уроки можуть включати в себе різні стилі навчання, такі як візуальний, аудіо та кінетичний, що допомагає задовольнити різні потреби дітей (Гнатюк, 2022).

- Викладачі можуть адаптувати свої методи, використовуючи елементи театральних ігор для покращення навчального процесу (Фролова, 2023).

2.2 Розвиток креативності та самооцінки

1. Креативність через театральні вправи:

- Театральні вправи стимулюють креативність дітей, дозволяючи їм виражати свої ідеї та емоції (Гуцал, 2019).

- Вправи на імпровізацію та створення сценічних образів допомагають розвивати уяву дітей.

2. Самооцінка і впевненість у собі:

- Акторська майстерність допомагає дітям підвищити самооцінку, оскільки вони отримують можливість висловлювати свої думки і почуття в безпечному середовищі (Соловйова, 2020).

- Виступи на сцені формують у дітей відчуття досягнення, що позитивно впливає на їхню впевненість (ЧупЗвісно! Ось більш детальна структура для другого розділу вашої магістерської роботи, що містить основні тези для розгортання тексту до 4000 слів:

Розділ 2: Методики та техніки викладання акторської майстерності для дітей

2.1 Ігрові методи навчання

1. Театральні ігри як основа навчання:

- Театральні ігри сприяють розвитку креативності та емоційного інтелекту у дітей, дозволяючи їм висловлювати почуття та думки у безпечному середовищі (Гуцал, 2019).
- Обговорення та аналіз використання ігор у процесі навчання: як вони стимулюють активність учнів і покращують їхню участь у навчанні.

2. Використання елементів імпровізації:

- Імпровізація допомагає дітям вчитися адаптуватися до нових ситуацій і розвивати критичне мислення (Соловйова, 2020).
- Приклади імпровізаційних ігор, які використовуються на заняттях, і їхній вплив на розвиток акторських навичок.

3. Групові проекти та вистави:

- Значення групової роботи в акторській майстерності: як це розвиває командний дух і соціальні навички (Якимчук, 2021).
- Огляд типів групових проектів, які можуть бути впроваджені в навчальний процес.

4. Роль гри у соціалізації:

- Театральні ігри сприяють розвитку соціальних навичок і умінь взаємодіяти з однолітками, що є важливим для формування особистості дитини (Чуприна, 2022).

- Обговорення, як гра допомагає дітям вчитися співпрацювати та розуміти емоції інших.

5. Застосування різних стилів навчання:

- Адаптація навчання до різних стилів: візуального, аудіо та кінетичного. Які театральні методи можуть відповідати цим стилям навчання (Фролова, 2023).
- Вплив на ефективність навчального процесу.

2.2 Розвиток креативності та самооцінки

1. Креативність через театральні вправи:

- Дослідження показують, що театральні вправи сприяють розвитку уяви та творчих здібностей дітей (Гнатюк, 2022).
- Приклади вправ, які можуть бути використані для розвитку креативності.

2. Самооцінка і впевненість у собі:

- Виступи на сцені та участь у театральних проектах можуть суттєво підвищити самооцінку дітей (Соловйова, 2020).
- Психологічні аспекти впевненості, які виникають під час виконання ролей, і як це впливає на розвиток особистості.

3. Вплив на емоційний розвиток:

- Як театральна діяльність допомагає дітям справлятися з емоційними труднощами і стресом (Чуприна, 2022).
- Розгляд рольових ігор у формуванні емоційної стійкості.

4. Адаптація навчальних програм для підлітків:

- Важливість гнучкості в навчанні: як програми можуть бути адаптовані для відповідності потребам підлітків (Романюк, 2023).
- Приклади адаптованих методик.

5. Оцінка та рефлексія:

- Важливість оцінювання результатів навчання і рефлексії в акторській майстерності (Гуцал, 2019).
- Методи, які можуть бути використані для оцінки прогресу дітей у навчанні акторській майстерності.

Розділ 3: Психологічна підтримка дітей у процесі навчання акторській майстерності

3.1 Формування позитивного психологічного клімату

1. Значення психологічного клімату:

- Вплив позитивного психологічного клімату на навчальний процес та емоційний розвиток дітей (Дяченко, 2023).
- Як вчителі можуть створювати комфортну атмосферу для навчання.

2. Стратегії для покращення психологічного клімату:

- Методи комунікації, які сприяють розвитку довіри між учнями і викладачами (Якимчук, 2021).
- Приклади технік, які можуть бути використані для створення позитивної атмосфери.

3. Роль групової динаміки:

- Як групова динаміка впливає на навчальний процес: важливість підтримки однолітків і роботи в команді (Гнатюк, 2022).
- Приклади групових вправ для зміцнення зв'язків між учнями.

4. Вплив на самооцінку:

- Дослідження, які демонструють зв'язок між позитивним кліматом і самооцінкою дітей (Фролова, 2023).
- Як акторська майстерність може впливати на розвиток впевненості у власних силах.

5. Залучення батьків:

- Роль батьків у підтримці дітей: як вони можуть сприяти позитивному психологічному клімату (Романюк, 2023).
- Ідеї для залучення батьків у процес навчання.

3.2 Робота з емоційною складовою

1. Емоційна грамотність:

- Важливість розвитку емоційної грамотності у дітей для успішної акторської діяльності (Чуприна, 2022).
- Методи навчання емоційного самовираження.

2. Техніки роботи з емоціями:

- Різноманітні техніки, які можуть бути використані для роботи з емоціями в акторській майстерності (Гуцал, 2019).
- Як ці техніки можуть допомогти дітям справлятися з емоційними труднощами.

3. Використання арт-терапії:

- Арт-терапія як метод підтримки емоційного здоров'я дітей (Соловйова, 2020).
- Як театральні методи можуть бути інтегровані в арт-терапію.

4. Розвиток емоційної стійкості:

- Як акторська майстерність може допомогти дітям розвивати емоційну стійкість і впевненість (Гнатюк, 2022).
- Приклади вправ, що сприяють емоційній стійкості.

5. Роль учителя у підтримці емоційного розвитку:

- Як учителі можуть сприяти емоційному розвитку учнів під час навчання акторській майстерності (Дяченко, 2023).
- Стратегії для підтримки дітей під час виконання складних завдань.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу на здобуття освітнього ступеня магістр ШИМАНСЬКОГО Микити Олеговича на тему: „ТЕХНІКА ВИКЛАДАННЯ АЗІВ МАЙСТЕРНОСТІ АКТОРА ДЛЯ РІЗНИХ ВІКОВИХ КАТЕГОРІЙ»
(науковий керівник – нар.арт.України, професор ГИРИЧ В.С.)

Проблема такого погляду на проблему викладання майстерності актора для різних вікових категорій стала сьогодні особливо актуальною, коли, як своєрідна форма арт-терапії з'явилися осередки театрів для військових, які проходять реабілітацію і своєрідну соціалізацію після фронту і поранень, і подальший поступальний розвиток цих колективів і наукова підтримка та рекомендації для їх керівників потребували її розгляду, що й обрав за тему своєї кваліфікаційної роботи Микита Шиманський. В цьому сенсі його робота дуже своєчасна і його звернення до її написання варто тільки вітати.

Мені особисто було особливо цікаво познайомитись з даним дипломним дослідженням молодого здобувача ступеню магістра, оскільки мені було особливо цікавим, як його аналітичне сприйняття Микитою Олеговичем непростих проблем сьогоденного погляду на викладання основ акторської майстерності і, особливо, для юних акторів, бо я маю власний досвід спостерігати, як мій онук Іван Гаврилко, проходить цю своєрідну «огранку» і гарному столичному дитячому колективі «Fantaziya New», та познайомитись з певним свіжим поглядом сьогоденного представника театрознавчої думки, як і його театрознавчі аналітичні міркування над непростю темою «Техніка викладання азів майстерності актора для різних вікових категорій», так і спроба пана Микити Олеговича вийти на певні узагальнення щодо зазначених проблем в цілому.

Тим більше, що дипломант М.О. Шиманський взяв для аналізу загальні процеси цього мистецького напрямку, що надало йому можливість, прослідкувати якнайповніше і найуважніше ці процеси. Їх мотивацію, позитиви і певні рекомендації.

У вступі М.Шиманський переконливо аргументує мотиви свого звернення, слушно зазначає, якими матеріалами він користувався та яку структуру дослідження пропонує. Три обраних ним кути зору на проблему він добре сфокусував в трьох розділах своєї магістерської роботи.

В першому – «ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ У НАВЧАННІ АКТОРСЬКІЙ МАЙСТЕРНОСТІ» - автор кваліфікаційної магістерської роботи цікаво аналізує психологічні особливості та вплив вікового стану на початковий процес азам акторської майстерності, визначає при цьому загальні риси педагогічного підходу та аналізує теоретичну основу для розуміння подальших аналітичних міркувань залучення ним багатьох важливих матеріалів.

Методику та техніку викладання дипломант розглядає у другому розділі роботи - «МЕТОДИКА ТА ТЕХНІКА ВИКЛАДАННЯ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ДЛЯ ДІТЕЙ», приходячи, в результаті, до формулювання певної естетичної концепції, визначаючи основними в ній ігрові методи навчання та розвиток креативності дітей та їх самооцінку, доводячи їх своєрідність та актуальний відгук на запити часу.

Третій розділ в структурі роботи - «ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АКТОРСЬКОЇ ПРОФЕСІЇ» - є важливим і необхідним, бо в ньому розглянуті важливі соціокультурні та внутрішньо-театральні чинники та їх вплив на формування позитивного психологічного клімату, роботу з емоційними складовими.

У своїх Висновках автор цікаво і достатньо переконливо доводить свою позицію щодо підходів до викладання азів майстерності актора для різних вікових категорій, звертаючи особливу увагу на юних любителів театру.

Хотів би додати, що, я свідомий того, що робота М.Шиманського, звичайно ж, не ВПЕРШЕ розглядає проблему «Техніку викладання азів майстерності актора для різних вікових категорій» в її історико-теоретичних аспектах, але це не позначилося на її потрібності і вагомості.

Робота Микити Олеговича Шиманського , на мій погляд, засвідчила його задовільний рівень фахової підготовки, самостійність мислення і заслуговує на позитивну оцінку.

12 грудня 2024 року

кандидат мистецтвознавства, професор, член НСПУ,
голова правління Київської міської організа-
ції Товариства
«ЗНАННЯ» України, професор Універси-
тету сучасних знань,
Заслужений діяч мистецтв України

КРУГЛИЙ СТИЛ НА КАФЕДРІ РЕЖИСУРИ ТА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ІМЕНІ НАРОДНОЇ АРТИСТКИ УКРАЇНИ ЛАРИСИ ХОРОЛЕЦЬ ННІСМ НАКККІМ

Кафедра режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець Навчально-наукового інституту сучасного мистецтва Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, 15 травня 2024 року, в рамках проведення тижня днів науки в НАКККіМ, провела круглий стіл на тему: «Наукові підходи підготовки творчих кадрів в умовах сучасного мистецького ринку праці».

Модератором заходу була професор НАКККіМ, доктор мистецтвознавства Погребняк Галина Петрівна.

В обговоренні цієї важливої та актуальної тематики взяли участь: завідувач кафедри, професор, народний артист України Гирич Віктор Сергійович, заступник завідувача кафедри, професор НАКККіМ, доктор філософії, кандидат культурології, заслужений працівник культури України Матушенко Валерій Борисович, професор, народний артист України Кужельний Олексій Павлович, професор кафедри, кандидат мистецтвознавства, заслужена артистка України Шлемко Ольга Дмитрівна, доцент НАКККіМ Кратко Юлія Володимирівна, доцент кафедри Грінберг Ігор Григорович, доцент кафедри Кіно Віталій Анатолійович, доцент кафедри, заслужена артистка України Ардельян Людмила, старший викладач кафедри Рудніцька Олександра Олександрівна, старший викладач кафедри Богдан Оксана Віталіївна, методист вищої категорії Хістева Тамара Миколаївна.

В круглому столі також взяли активну участь здобувачі вищої освіти 1-го курсу магістратури: Марина Нікітченко, Валерій Бондаренко, Андрій Дяченко, Анастасія Лукінова, Сергій Михайловський, Тимофій Отрохов, Микита Шиманський.

Під час круглого столу пролунали різні цікаві пропозиції залучення нових творчих кадрів до навчання у вищих навчальних закладах культурно-мистецького профілю, а саме в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв, а також підготовки цих творчих кадрів в умовах сучасного мистецького ринку праці.

Електронне посилання :

<https://nakkkim.edu.ua/novyny/zahalne/kruhlyy-stil-na-kafedri-rezhysury-ta-aktorskoyi-maysternosti-imeni-narodnoyi-artystky-ukrayiny-larysy-khorolets-nnism-nakkkim>

Шиманський М. О. Техніка викладання азів майстерності актора різним віковим категоріям // *Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: сфери, концепції, ефективність*. Зб. наукових праць / Упор., наук. ред., відп. за вип. : С. Садовенко. Київ : НАКККіМ, 2024. С. 276–277.

Шиманський М. О. Необхідність проведення майстер класів та подібних заходів у середніх навчальних закладах освіти // *Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: сфери, концепції, ефективність*. Зб. наукових праць / Упор., наук. ред., відп. за вип. : С. Садовенко. Київ : НАКККіМ, 2024. С. 277–278.

АНОТАЦІЯ

дипломної роботи Шиманського Микити "Техніка викладання азів майстерності актора різним віковим категоріям"

Метою дослідження є аналіз методів викладання майстерності актора для дітей з урахуванням сучасних викликів, пошук методів поєднання майстерності та психологічної підтримки дітей, розробка рекомендації для викладачів у створенні середовища для розвитку дітей через театральну діяльність.

Актуальність теми магістерської роботи є важливою для викладачів майстерності актора дітям, в умовах війни та постійних змін у розвитку дитячої психології та удосконаленні акторського ремесла. Ми як викладачі, маємо стати опорою та підтримкою для молодого покоління, не лише фізичною, але і моральною. На сьогодні, в Україні з'являється багато молодих викладачів, які як правило ознайомлені з практичною частиною викладацької дисципліни свого профілю, але мало хто замислюється, психологічний підхід до викладання своєї дисципліни, особливо у молодого покоління, у яких тільки формується свідомість та характер.

Методика дослідження опирається на комплексний підхід до вивчення процесу викладання акторської майстерності дітям та дорослим, враховуючи їхні вікові та психологічні особливості, що передбачає застосування таких методів: історіографічний, емпіричний, спостереження, аналіз та узагальнення.

Наукова новизна є новаторською у тому, що вперше комплексно досліджує поєднання викладання акторської майстерності та психологічної підтримки для дітей у сучасних умовах війни. Результати можуть бути використані для адаптації сучасних педагогічних підходів у театральних студіях та освітніх закладах.

Дане магістерське дослідження є спробою дослідити техніки майстерності актора та їх психологічний вплив на розвиток дітей шкільного віку. В резуль-

таті підготовки роботи, було виявлено, що ця тема потребує більшого дослідження в різних аспектах, так-як дослідження психологічного розвитку дитини - це є дуже складна тема.

ANOTATION

of the master's thesis of Mykyta Shimnaskiy "Teaching techniques for the fundamentals of acting to various age groups"

The purpose of this research is to analyze the methods of teaching acting to children, considering contemporary challenges, to explore ways to combine acting skills with psychological support for children, and to develop recommendations for teachers in creating an environment for children's development through theatrical activities.

The relevance of the master's thesis is significant for teachers of children's acting in the context of war and constant changes in child psychology and the improvement of acting skills. As teachers, we must become a support and a pillar for the younger generation, not only physically but also morally. Today, many young teachers are emerging in Ukraine who are, as a rule, familiar with the practical part of the teaching discipline of their profile, but few think about the psychological approach to teaching their discipline, especially to the younger generation, whose consciousness and character are just being formed.

The research methodology is based on a comprehensive approach to studying the process of teaching acting to children and adults, taking into account their age and psychological characteristics, which involves the use of such methods as historiographical, empirical, observation, analysis, and generalization.

The scientific novelty is innovative in that it comprehensively examines for the first time the combination of teaching acting and psychological support for children in the current conditions of war. The results can be used to adapt modern pedagogical approaches in theater studios and educational institutions.

This master's research is an attempt to explore acting techniques and their psychological impact on the development of school-age children. As a result of preparing the work, it was revealed that this topic requires further research in various aspects, as the study of child psychological development is a very complex issue.